

4-5
Notiser.

6-9
Samtal:

Fria Högskolan för Antroposofi.
Meditera?

10-15

Krönikor:

Integrativ medicin.

Festival.

Nordisk eurytmiutbildningsträff.

Eurytmi - lyckans klang.

Vattenfallet.

Den lilla ängelns resa till jorden.

Om Rudolf Steiners liv.

Ett rikt språk.

Folkomröstningar leder lätt vilse.

16-17

Bilduppslaget.

18-20

Krönikor:

Målbilder.

Goetheanum.

Varför behövs Antroposofiska Sällskapet?

Vintermötet 2017.

21-24

Reflektioner:

En reflektion från årsmötet.

Uppgift.

Sanning.

Vad händer kring 72-års åldern?

24-25

Till minne.

Levnadsteckningar.

Bokanmälan: Maria-Sofia.

26

Vad häder i grupperna?

Grundstensgruppen.

Årsmötesprotokoll.

27-28

Kalendarium:

Järna, Stockholm och Norrköping.

Fria Högskolan för Antroposofi.

30-31

Förteckning över medlemsgrupper.

Medlemssekretariat.

Artiklar på hemsidan.

Medlemskap.

32

Bildberättelse.

Tillit och mod i en orolig tid

Mats-Ola Ohlsson

Den senaste tiden har varit präglad av många händelser som kan skapa oro och förvirring hos många människor. Osäkerhet präglar det politiska livet och det tar sig uttryck i nationalistiska/separatistiska tendenser, här i vårt närområde och internationellt. Grupper av människor står emot varandra, en förståelse saknas ofta för det som slår split. Relationen till naturen och ett besinnande över det som hotar dess värden, är inte heller en självklar hållning för alla. Det ser vi inte minst inom världspolitiken, där "rovdraft" för snöd, ekonomisk vinning går före ett ansvarsfullt agerande. Terrorhandlingar från grupper och även stater skapar kaos och det är outhärdligt svårt att se en mening i det här utsägliga mänskliga lidandet. Det går nästan inte att räkna upp alla platser som har drabbats av det meningslösa våldet och av miljöförstörelse.

Hur kan man stå stadigt som enskild människa i en splittrad, polariserad och svårförståelig värld? I början av maj 2017 besökte biskop Thomas från koptiska kyrkan Sverige. Han är verksam i det fattiga och våldsdrabbade El Qoussy-stiftet i södra Egypten och även vid retreatcentret Anafora nära Alexandria. Då gjorde han en intervju för Sveriges Radio "Människor och tro", som sändes den 1 juni 2017. Intervjun gjordes alltså innan den 26 maj, då 28 barn och vuxna sköts till döds i buss på en ökenväg på väg till St. Samuels-klostret. Kopterna har i allt högre omfattning blivit drabbade av dödlig terror. På Palmsondagen i år var även två spränggattentat i koptiska kyrkor i Egypten med många dödade.

Här är några av de tankar biskop Thomas delade med sig av: "Vi måste se det från en annan utgångspunkt. Det finns onda idéer och tankar som är emot mänsklighet och stabilitet och som förhindrar människor att växa. Måltavlan är grupper som inte sällar sig till de idéerna, och kopterna är en sådan grupp... De farligaste sjukdomar-

na för mänskligheten är hat och fruktan. Därför har vi alla ett ansvar att stå samlade för att rättvisa, jämlikhet och fred ska gälla alla människor. Även om en tragedi kan inträffa så är det som kan rädda oss. ...Idén om att hålla människor åtskilda på grund av rädsla får inte fäste om vi kan skapa mötesplatser där människor kan erfara att de kan leva tillsammans och påbörja försoningsprocesser. ...Ett behov som blir större och större är fördjupad utbildning som har fokus på vad det är att vara människa. Då kan vi röra oss bort från enskilda ideologier mot en högre idé om mänskligheten, så att vi kan höja oss över separatism och vara stolta att vara medmänniskor. ...Vi kan inte separera ett land från resten av världen, alla påverkas. Det betyder att våra problem inte är lokala, utan globala. Lösningar blir då inte heller lokala utan handlar om mänskligheten globalt. ...Vi måste tala om samförstånd. Världen har sett många revolutioner på olika nivåer, för frihet, bättre ekonomi och nya statsbildningar. Men nu måste vi till en ny nivå för att komma vidare och förstå vad det innebär att vara människa. Vi måste arbeta för att göra en ödmjukhetens revolution, där kärleken vägleder oss mot en bättre värld. Annars kommer vi att fortsätta att förgöra varandra"

Ur en annan intervju i Nya Wermland-tidningen 15 maj 2017

"- Våldet innebär också en möjlighet, säger biskop Thomas, och det är att tända "ett ljus" i det mörker som våldet skapar. Det "ljus" som den egyptiske biskopen talar om är - enkelt uttryckt - medmänsklig förlåtelse och en utsträckt hand. Allt i en ond värld, säger han, det handlar om medmänsklig solidaritet och då sådan solidaritet som inte utesluter någon. Det handlar om kärlek till alla i hela världen."

Som ung mötte jag en äldre kvinna som varit med om svåra tider under kriget i Tyskland. Hon berättade hur hon som ung

mor till två barn bar dem mellan bombkrevader genom de gamla stads kvarteren i krigets slutskede. Och hon berättade vidare hur familjen hade fått hålla hemligt för nationalsocialisterna att de var antroposof, om hur de fick mötas i hemlighet och gömma böcker för att de inte skulle brännas upp i bokbålen. Hon delade med sig av ett meditationsspråk av Rudolf Steiner som hade hjälpt henne att hitta modet i svåra stunder. Och det kan säkert hjälpa oss i de tider som vi nu lever i och nalkas.

Tillitens bön

Vad som än kommer
vad som må hända
också om det är mig obekant
kan jag inte ändra det genom fruktan

jag väntar på det med fullkomligt själslugn
med fullkomlig stillhet
likt havets stiltje i sinnet

genom ängslan och fruktan
hämmar vi vår utveckling
genom fruktan och ängslans vågor
tillbakavisar vi det som vill komma in
i våra själar ur framtiden

att leva ut ur rent förtroende
utan säkerhet för tillvaron
med förtroende till den alltid närvarande
hjälpen från den andliga världen

sannerligen på annat sätt går det inte idag
om inte modet skall svikta
låt oss uppkalla vår vilja och söka att
VAKNA UPP UR MEDVETANDETS
SÖMN
varje morgon och varje kväll

Rudolf Steiner

SEKEM i Egypten

SEKEM:s arbete för jämställdhet. I artikeln "40 years on the road: impossible without women" skriver Noha Hussein om SEKEM:s arbete för jämställdhet, en fråga som har varit av största vikt för organisationen från dess tidigaste dagar. Idag är 25 % av arbetskraften kvinnor men målet är 50 % och andelen stiger varje år såsom medvetenhet om genusfrågor i stort sett bland engagerade. Artikeln finns på SEKEM:s hemsida: sekem.com/en/40-years-on-the-road-impossible-without-women/

80-årsdag för Prof. Dr. Ibrahim Abouleish, grundare av SEKEM i Ägypten.

"Så länge inte alla barnen kring oss går till skolan, så länge människorna här inte finner något arbete, så länge jorden omkring oss inte är fruktbar, så finns det ännu mycket att göra" säger 80-åringen som firade sin födelsedag den 23 mars i år. Och i år firar Sekem 40-års jubileum.

† 2017 06 15 Ibrahim Abouleish

Under slutarbetet med denna tidning nåddes vi av dödbudet ifrån Sekem. Dr Ibrahim Abouleish lämnade jordelivet torsdagen den 15 juni. sekem.com/en/condolences.

Stödförening

Det finns en nordisk stödförening för Sekem, där man bl.a. kan bli "Sekem vän" eller fadder till en lärare vid Sekem. Läs mer på sekemscandinavia.com.

Källa: sekem.com, demeter.de Red KS JH

Seed: the untold story

I april 2017 hade den prisbelönade dokumentärfilmen "Seed: the untold story" sin premiär i Storbritannien, Nya Australien och Nya Zeeland. Sedan dess har den också visats i USA och i samband med festivaler i ett antal andra länder t.ex. Spanien, Kanada och Polen. Under sommaren ska filmen fortsätta sin resa och kommer att visas i Rumänien och Argentina. "Seed: the untold story: skapades av bland andra Taggart Siegel som också var producent/regissör av "Queen of the sun: what are the bees telling us?" samt "The real dirt on farmer John". Ytterligare information om filmen finns på hemsidan seedthemovie.com.

Red KS

YIP 10

I höst startar YIP sitt 10:e studieår! Detta år tillkommer ett nytt element till den spännande utbildningen i Järna för unga människor ifrån hela världen. Tre månader av kursen kommer att förläggas till Brasilien, Eco-village Inkiri Piracanga. Det blir alltså tre månader Ytterjärna i Sverige, tre månader i Brasilien, en månads internationell praktik, och avslutas med tre månader i Ytterjärna igen! Läs mer om YIP eller lämna din ansökan på yip.se eller facebook.com/YIPsweden.

Red JH

Waldorf 100 - filmen

Lär för att förändra världen, Waldorfskolan 100 år 2019.

I hela världen startar nya Waldorfskolor och Waldorfförskolor. En snart hundra år gammal pedagogik vinner ny mark i Kina, USA, Kenya, Indien och runt om i Sydamerika och Ryssland.

Filmen "Lär dig att förändra världen" visar människor från hela världen som arbetar med våra stora pedagogiska uppgifter baserat på Waldorf / Steinerpedagogik. Det är den första av fler kommande filmer som syftar till att visa konkreta förhållningssätt till dessa uppgifter.

Se filmen här: goo.gl/SUYJvj

Läs mer om jubileumsfirandet världen över på hemsidan: www.waldorf-100.org/en

Källa: malmowaldorfskola.se och waldorf-100.org Red JH

Vidarkliniken blir Vidar Rehab

Stiftelsen Vidarkliniken driver rehabiliteringsverksamhet i slutenvård och dagrehabilitering. Rehabiliteringsverksamheten bytte den 14 juni namn och heter nu Vidar Rehab. I samband med namnbytet presenteras också en ny logotyp och en ny hemsida - www.vidarrehab.se.

-Namnbytet är ett naturligt utvecklingssteg för oss, då vårt erbjudande idag huvudsakligen handlar om rehabilitering efter cancerbehandling samt i samband med utmattningssyndrom och långvarig smärta, säger Ursula Flatters, t f verksamhetschef på Vidarkliniken/Vidar Rehab.

-Både vår verksamhet och omvärlden har förändrats under de mer än 30 år, som vi varit verksamma och det vill vi att namn, design och hemsida också ska uttrycka.

Namnen Vidarkliniken och Vidar Rehab kommer att leva vidare parallellt under en period och övergången till den nya designen kommer att ske stegvis på olika kontaktytor.

-Vi vill med namnbytet helt enkelt bli ännu tydligare med vilka vi är. Vår verksamhet går vidare med samma höga kvalitet och patientfokus som tidigare, menar Ursula Flatters.

Även Vidar Vårdcentral får en ny logotyp och hemsida, men behåller sitt namn. Inga ändringar vad gäller organisationsformer eller organisationsnummer har gjorts.

Källa: mynewsdesk.com/se/vidarrehab och vidarrehab.se.

Fria Högskolan för Antroposofi

Samtal mellan Bodo von Plato, Ron Dunselman, Robin Schmidt, Nathaniel Williams och Inessa Guseva (frågeställare)

Samtalet mellan Bodo von Plato, Ron Dunselman, Robin Schmidt, Nathaniel Williams och Inessa Guseva (frågeställare) ägde rum vid Goetheanum 10 januari 2017. Samtalet utgör en förberedelse till den första helt offentliga konferensen med temat meditation, med titeln "Living Connections. Worldwide Perspectives on Anthroposophical Meditation", den 7-9 juli 2017 vid Goetheanum. Den riktar sig till var och en som intresserar sig för meditation.

Innan den offentliga konferensen börjar genomförs en förberedande konferens 5-7 juli 2017, "The 19 Class Lessons – a path of Meditation". Den konferensen riktar sig till medlemmar i Fria Högskolan för Antroposofi.

Den offentliga konferensen beledsagas av en hemsida www.living-connections.info där texter i ämnet meditation samlas, nu och framöver. Nedan återges en del av samtalet som fördes. På hemsidan finns samtalet återgivet i sin helhet.

Hur förstår vi Fria Högskolan i modern tid? Vad betyder skolan för oss idag?

Ron Dunselman: Fria Högskolan är en skola där jag kan bli medveten om vem jag är, var jag kommer ifrån, vart jag är på väg samt mina relationer till världen. Det är en väg där jag lär känna mig själv och världen på ett sant sätt. Det är en väg där jag kan relatera till den andliga världen. Den ger mig insikter och upplevelser av att andliga och mänskliga väsen tillsammans skapar framtid för dem själva och för världen. Vi är medarbetare som skapar världen.

Robin Schmidt: Jag tror att den centrala upplevelsen under 1900-talet var att människan kände att från och med nu är du medansvarig för världen som realitet. Att känna detta ansvar är en utmanande upp-

levelse. Om man verkligen upplever detta träder man in i en medvetenhetssfär av å ena sidan människans radikala frihet och å andra sidan den storslagna upplevelsen av världens skönhet (upplevelsen innan vi axlade ansvaret).

Vi står ensamma i detta fält av mänsklig frihet och världens skönhet och brottas med frågan: hur kan vi bära ansvar för världen in i framtiden? Detta är för mig Fria Högskolans startpunkt. Fria Högskolan erbjuder mig en meditationsväg, en väg där jag kan engagera mig i världen så att det leder fram till punkten där ansvarstagandet, kapaciteten att förstå, och världens skönhet inte längre utgör motsägelser.

Bodo von Plato: Jag vill leda din tanke vidare. Jag tror att tankar skapar verklighet. Det är en mycket gammal erfarenhet som kommer ur den antika epoken. Senare vetenskap uppträdde i medvetandet som en mening given företrädesvis av sinnena. Upplevelsen av att tankar skapar realitet blev allt tunnare och vi började tänka att världen är där ute och minna tankar "reflekterar" bara verkligheten. I början av 1900-talet antog vi att vi visste, nu under 2000-talet vet vi att det är anorlunda: tankar skapar verklighet. De är en del av världen, mitt sätt att tänka är delaktigt i skapandet av verkligheten.

Så jag tror att när Steiner vid slutet av 1800-talet förstod det som vi kanske betraktar som antika nyheter och som är fundamentalt nytt i vår tid ("nya mysterier"), kände han direkt behovet att skapa en skola. För om detta är sant behöver vi lära oss det, vi behöver lära oss hur vi kan arbeta med detta inom olika områden. Det är grunden i Fria Högskolan, det är en slags vetenskap som börjar med den hermeneutiska erfarenheten, att när vi tänker deltar vi i skapandet av verkligheten. Som människa, som du sa Ron, vill

jag delta i min egen tillblivelse och tänkande, därför är jag kreativ i tänkandet och realiserar mina tankar. Jag är delaktig i verklighetens skapande.

Jag tror att vi har två olika ingångsportar i Fria Högskolan. Den ena är min egen utbildning och självutveckling, en resa i självkunskap, självuppfostran, förmedling och övningar. Den andra ingångsporten är den stora bredden av arbetsfält – jordbruk, pedagogik och så många andra. Det är olika vägar som leder till samma mål.

Jag tror att Fria Högskolan är en skola för självutveckling, men den är också en skola för att öva sig inom olika områden i mänskligt liv och arbete, bägge utgår från upplevelsen att tankar skapar verklighet.

Ron Dunselman: Om man går in i skolan genom att arbeta med de 19 timmarna får man hjälp i sin självutveckling, hjälp att upptäcka tankar, svar och handlingar som samtidigt är svar på världens behov som helhet.

Bodo von Plato: I Fria Högskolan handlar det – liksom i varje högskola – om ett förhållande till sanningen. Hållningen till sanning blir utslagsgivande: det handlar om ett förhållande till sanning som inte kränker hemligheten, utan upplåter den för att göra den rättvisa (Walter Benjamin). Jag tänker att just ett liv med klass-timmarnas mantran skapar en relation till människovarats hemlighet, genom att vi varken tror oss veta eller förtvivlar inför dess outgrundlighet. Sanning är inte att ha eller inte ha, den blir till en väg, verksam och förbindlig.

Robin Schmidt: När man skapar en relation till ett annat väsen, som kanske kan kallas en relation till sanning eller skönhet eller godhet, tror jag att den relationen har kännetecknen av en sann vänskap.

Därför finns det ingen hierarkisk ordning mellan sanning eller visdom och människan men väl en vänskapsrelation och en gästfrihetsrelation till varandra så att människan blir värd, eller ett vänligt sinnat hem, till vilket den andre är inbjuden. Det är som med ett bra samtal, jag inbjuder dig att tala som den du i sanning är och om du lyssnar på mig är ditt lyssnande en inbjudan, du är värd för mitt väsen och för vad jag vill säga dig.

Detta är en gästfrihetsrelation, relationell gästfrihet. Det är en antroposofisk tradition att kalla detta ett möte med spirituella väsen, men det är inte hierarkiskt, inte en relation där man följer eller avtäck-er, men en relation där man möts, det har en dialogisk karaktär präglad av gästfrihet gentemot varandra. Det spirituella är gästfritt, är värd för människan och å andra sidan kan det spirituella vara gäst, men jag behöver inte göra att det blir så, utan bara skapa en kultur som främjar gästfriheten. För mig är således Fria Högskolan en skola för vänskap med världen, vänskap eller gästfrihet gentemot anden – och meditation är själva akten av gästfrihet.

Inessa Guseva: Mitt intryck är att i vår antroposofiska gemenskap är ingen mästare vad gäller detta. Men vi har alla arbetat med klasstimmarna och med meditation i årtal och vi har alla erfarenheter. Vi arbetar och utvecklas som forskare tillsammans och jag tror att detta att dela erfarenheter kollegor emellan, från en forskare till den andra är en viktig del av att bli en gemenskap av individer som grundar sig på spirituell vänskap.

Bodo von Plato: Hur kan man med en sådan utgångspunkt bilda en skola? Och vem är inbjuden som deltagare i skolan? Såvitt jag ser grundläggs den förbindliga medverkan i Fria Högskolan i ett individuellt beslut, i beslutet att säga "ja" till en kunskapsväg

som vill förbinda människa och värld. I beslutet gör sig alltid ett jag synligt och verksamt. Beslut är ett grundande, ett moment av närvaro. De mantriska meditationsinnehållen, som är avsedda för individuellt inre arbete och som ligger till grund för Fria Högskolan, riktar sig till de som fattat ett beslut. De riktar sig så att säga till närvarande människor. Skolan söker samverkan mellan de som i denna mening vill vara närvarande – i sig och i världen.

Ron Dunselman: För mig är också detta inre och fria beslut mycket viktigt. Det leder fram till den inre gesten och stämningen i vilken spirituella väsen kan känna sig inbjudna att delta i samtalet, att vara där. Genom detta beslut uppstår en sfär av ansvarsfullhet där var och en bidrar. Det är en spirituell, levande kraft som gör arbetet möjligt.

Kanske kan du tänka dig att beskriva ett annat perspektiv på denna fråga?

Robin Schmidt: Kanske är det också en omkastning av teori och praktik. Vi tänker ofta på forskning som separerad från praktiken. Man gör sin forskning och sedan tillämpar man resultaten på praktiken. Det är en omkastning av denna relation. Att öva teorin för dig djupare in i utforskandet av praktiken.

Att bli engagerad i forskning inom pedagogik betyder att man kommer närmare barnets väsen och just inte skapar en distans genom sin metod. Det är en relation till forskningsobjektet som inte längre behandlar forskningsobjektet som ett objekt, men som ett subjekt man kommunicerar med. Igen har man en dialogisk relation med naturen, växterna och djuren, sociala organisationer, ett poem eller en idé.

Det handlar inte bara om att tillämpa en metod i förhållande till ett subjekt,

utan om att förvärva sig ett lyssnande öra när man förbereder sig själv på att höra vad du talar om, vem du är och hur du vill bli förstadd. Det är inte jag som ska pracka på mina förståelsemetoder på dig. "Du" står för subjektet jag riktar min forskning och min förståelse på. Metoden är i en varm relation snarare än i en distanserad.

Ron Dunselman: Denna relation är ett sätt att utveckla sig själv till att öppna sig för sanningen som uppenbarar sig själv i objektet. Väsendet som lever i objektet frågar efter min öppna uppmärksamhet. Den attityden är så speciellt viktig i mänskliga relationer och i terapi. När jag känner att jag verkligen är sedd av ett annat väsen på ett öppet, empatiskt, respektfullt och kärleksfullt sätt (och detta kan även vara ett andligt väsen!) kan det uppenbara en ny sida hos mig själv och en oväntad sida av min själ och ande föds fram.

Robin Schmidt: Detta ändrar begreppet för vad spiritualitet är. Spiritualitet relaterades vanligtvis till något separerat från världen, spiritualitet separerades från kroppen eller från livet på jorden. Det är inte fallet här. I Fria Högskolan för Antroposofi handlar det om en engagemangsspiritualitet, en varm relation som avtäcks i sfären mellan närhet och distans.

Inessa Guseva: Det finns mycket mer som vi borde tala om och jag hoppas att vi kommer att fortsätta. Jag tackar er alla!

Översättning GN och TO

Meditera?

Inessa Guseva

Intervju med Terje Sparby inför konferensen "Living Connections. Worldwide Perspectives on Anthroposophical Meditation", den 7-9 juli 2017 vid Goetheanum. Terje Sparby är uppvuxen i Norge, doktor i filosofi med tyska idealismen som fackområde. Mångårig meditationsforskning, för närvarande medarbetare vid Universitét Witten Herdecke med psykologi och psykoterapi som område.

När började du meditera?

- Den första gången var i ett möte med en vietnamesisk flykting, då jag bara var 8 år gammal. Han började i min klass. Av en eller annan anledning började vi prata om meditation. Vi satt i en skog, jag minns det väldigt, väldigt klart. Efteråt gick jag till biblioteket för att hitta mer litteratur om meditation.

- Varför valde du antroposofin som grundval?

- Jag kom i kontakt med antroposofin när jag var 14-15 år gammal, i en tid då jag verkligen var starkt sökande. Mina huvudintressen var filosofi, esoterisk litteratur och antroposofi. Jag började med att läsa "Föredragen om Apokalypsen", de var väldigt esoteriska. Samtidigt bör-

jade jag igen att meditera: antroposofisk meditation. Den viktigaste frågan för mig var: Är detta sant? Kan jag lära känna mig själv? Jag började utan tvivel förbinda mig med den värld som var beskriven i böckerna.

Det är några aspekter som står väldigt centrala i antroposofisk meditation. Man börjar med sinnet, tanken, tankeprocessen eller en imagination, men samtidigt är det också fokus på självet, på frihet, på intellektuell aktivitet. Detta kunde jag förbinda mig med: något som kommer från 2000-talets kultur och det är en tradition som jag har vuxit upp med. Jag ser detta helt klart som en utgångspunkt, för det finns också en annan aspekt som ibland är undervärderad: överlämnandet. När du har stärkt tankeprocessen, din fokus, när meditationens innehåll/objekt har kommit till ro, när du till en viss grad har kunnat frigöra dig själv från en materiell process, då kommer nästa steg. Ibland kallas det också tomt medvetande, där inget läge finns i ditt medvetande. Då kan ditt själv släppa taget. Den erfarenheten hör ihop med det första steget: något kommer tillbaka till dig eller du förmår beröra det gudomliga i världen: inte bara himlen, men också naturen, andra människor och den so-

ciala omgivningen. Jag tänker mig att detta steg är en förening/att bli ett med världen.

- Vilka antroposofiska meditationer och övningar är de viktigaste för dig?

- De senaste åren har jag utfört en studie i antroposofisk meditation. Jag kom fram till att det finns två former av praktik som antroposofin representerar: arbetet med mantra och arbetet med de sex bredvidövningarna. Mantrameditationen kan praktiseras på många olika sätt och med olika fokus. Också inom andra traditioner finns mantrameditationer. Men det är sättet hur man arbetar som gör den antroposofiska meditationen unik. Det har att göra med sättet hur du aktiverar sinnet, tanken, tankeprocessen, visuella element, toner, ordkvaliteter och liknande. Så kommer de sex bredvidövningarna. Jag tycker att de är väldigt intressanta, typiska för den antroposofiska traditionen; de är stöttepelare för den mediterande. De hjälper också att utveckla dygder, själsliga egenskaper, som exempelvis inre styrka. Detta skapar den viktigaste grundförutsättningen för en djupare spirituellt praktik. En av orsakerna varför det sällan förekommer negativa biverkningar av antroposofisk

meditation hänger samman med bredvidövningarna: de stärker dig och håller dig på jorden.

- Vad har du själv fokus på i den antroposofiska meditationen?

Min meditativa praktik är för närvarande en blandning av buddistiska element, asiatiska tekniker och antroposofisk meditation. Min fokus är verkligen inriktat på att få antroposofiska tekniker att verka, verka djupt, eller rent av få dem att verka så som de var menade att de skulle. De kan då bli till kontinuerlig hjälp för mig genom att realisera den potential jag har för att få insikt i den högre världen. Jag menar detta på ett helt bestämt sätt: en helt och hållet "utomkroppslig upplevelse", där sinnevärlden har lämnats därhän och du kan träda in i det bakomliggande... Här finner jag stor hjälp i den buddistiska traditionen. Processen att låta sinnevärlden bli helt stilla, förstumma, beskrivs här väldigt klart: hur du kan stabilisera sinnet och åter kan ta upp uppmärksamheten så att du klarar av att fokusera utslutande det valda innehållet utan att låta sinnet bli distraherat så mycket som en mikrosekund.

För mig är det tydligt att en sådan koncentrationsnivå är nödvändig för att

klara av att utestänga sinnevärlden, för att kunna närma sig den andliga världen så som det är beskrivet i antroposofin. Antroposofin har också som ett mål att avtäckta det andliga i naturen och det spirituella elementet som omger oss hela tiden. Men för att du ska kunna bege dig dit, menar jag att förmågan att utestänga sinnevärlden bör vara inom räckhåll. Jag tror att också Steiner hade goda grunder att lägga vikt på detta.

Jag baserar min praktik för närvarande på det som jag har hittat fram till som klara instruktioner: hur kan jag lugna ner sinnet, hur kan jag fokusera bättre, hur kan jag använda viljan att hålla borta alla hinder som associationer, störande emotioner osv. Jag använder detta i kombination med antroposofisk mantrapraktik. Jag har kommit fram till att jag på så sätt kan komma djupare in i mantran.

- Vilka råd vill du ge den som vill börja meditera?

Det är viktigt att bli klar över sin egen motivation. Varför vill jag göra detta? Kanske gör du det av plikt? Jag tror att det är viktigt att förvandla yttre motiv till inre motivation. Då gör du det för att du verkligen vill göra det. Förbind meditation med ditt djupaste livsmotiv. Om du

inte gör det, tror jag inte du klarar av att skapa en stabil praktik. Om du inte gör det kan meditation bli till en börda för dig: något du borde göra, men egentligen inte är motiverad till. Undermedvetet börjar du utveckla antipati mot praktiken. Själv kämpade jag i många år med detta. Fråga dig själv varför du vill meditera! För många människor ligger orsaken till att börja meditera i en grundläggande önskan att skapa ordning i känslolivet. Livet är för struligt, det är några av de emotionella problem jag måste ta fatt i. Att använda meditation som en metod för att komma till sig själv är absolut bra. Det hjälper, det är en bra start. Börja med det om det är det du behöver, men kom ihåg att mycket mer är knutet till antroposofisk meditation.

- mer om konferensen på www.living-connections.info

Integrativ medicin

Kristian Holmberg

Det kan vara väsentligt i det nuvarande debattklimatet i Sverige att närmare beskriva vad som menas med denna beteckning. Framförallt är det viktigt att skilja på det som kallas alternativmedicin. Den benämningen har funnits längst i Sverige och har betonat att det finns terapeuter som står utanför den konventionella medicinen med sina annorlunda metoder. Sedan har namnet CAM= komplementär alternativ medicin, använts för att mer betona att dessa metoder kan användas tillsammans med konventionell medicin men av andra yrkesutövare.

Termen integrativ medicin har kommit in i vårt språkbruk alltmer de senaste 10 åren. Där betonas att även legitimerade läkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster, osv. kan integrera konventionella medicinska metoder med andra metoder, eller att legitimerade yrkesutövare samarbetar med icke-legitimerade terapeuter med målsättningen att göra det bästa för den som är sjuk. Det innebär att man utvidgar, tar till vara kunnande både från den konventionella medicinen när den verkligen gör bäst nytta, som t ex vid operationer, svåra infektioner, och från andra medicinska riktningar.

Bakgrunden till denna utveckling är att alltfler människor upplever brister hos den konventionella universitetsmedicinen men också en tilltagande strävan att välja naturliga medel framför industritillverkade kemiska produkter. WHO, världshälsoorganisationen har uppmärksammat att det uppträder alltfler kroniska sjukdomar som diabetes, astma, hjärt-kärlsjukdomar, reumatiska sjukdomar. Där kan insatser från andra medicinska system som ayurveda, traditionell kinesisk medicin, homeopati och antroposofisk medicin hjälpa till att behandla och motverka försämringar och hålla människor mer friska. Man har också alltmer uppmärksammat att läkemedelsindustrins vinstintressen spelat en negativ roll i överförbrukning, medicinberoende mm.

Ett tydligt exempel där den konventionella medicinen har kört fast är det alltför frikostiga bruket av antibiotika så att resistenta bakterier blivit allt vanligare. Man har ju också lärt sig mer om hur vik-

tig en sund tarmflora av bakterier är. Den rubbas av antibiotika under en lång tid. Nu växer alltså intresset för att behandla infektioner med lindrigare metoder.

Ute i världen är det på de flesta håll accepterat i samhället att praktisera integrativ medicin. Men i Sverige har det varit motigt. Vi som arbetar med antroposofisk medicin som en utvidgning av den konventionella medicinen med andra terapeutiska åtgärder, har mött myndigheters och vissa politikers misstänksamhet och motvilja. Men våra patienter brukar vara mycket nöjda, särskilt också med att mötas av en helhetssyn som saknas i skolmedicinens alltmer specialiserade sjukvård. Strävan att se hela människan i det terapeutiska mötet är en väsentlig del i den integrativa och antroposofiska medicinen.

Kristian Holmberg

leg. allmänläkare och certifierad antroposofisk läkare

Festival

Malte Nordling, Västerås

Minne från Skoleurytmifestivalen i Järna i början av maj 2017.

Känslan av att kontakterna knyts så lätt, det är som ett återseende. Uppskattningen av varandra, allvaret i framträdandena. Presentatören som bara tog lite plats på scenen, och bidrog till att lyfta stämningen. Kvällen, discot, stjärnhimlen, någon som sov på ett tak, alla på plats nästa morgon. Workshop med taikotrummor, glädje över de stora bukiga tunnorna med tjocka skinn, rytterna tillsammans. Sweet dreams med Olof Andersson. Nya vänner, vill inte åka hem. Eurytmi måste vara en ganska osannolik företeelse.

Tack arrangörer!

Nordisk eurytmiutbildningsträff

Maria Birnbaum

Nordisk eurytmiutbildningsträff i Järna, Kristihimmelfärdshelgen 2017

10 eurytmistuderter från Järna, 6 från Danmark och 6 från Island träffades tillsammans med lärare från dessa länder. Från Järna: Maria Birnbaum, Hans Fors, Markus Keller, Marianne Kleiser-Fors, från Danmark: Morten Klinkvort, från Island: Adalheidur Johanna Olafsdottir, från Norge: Gudrun Sanden och som representant för lärarförbundet i Norge: Beathe Dissington. Nästa träff hoppas vi att Finland vill ansluta sig.

Det var härliga, inspirerande dagar och upptakten till ett nytt nordiskt samarbete!

Eurytmi-lyckans klang

Elisabeth Ehrlich

Hur många gånger står jag inte själv som eurytmilärare i mina undervisningssituationer och undrar vad som egentligen kan vara meningen med eurytmin. Det finns stunder där jag själv famlar och tvivlar. Då hjälper det mig att utgå från eleven. Där finns en inre rörelse, färg eller klang som längtar att komma till uttryck och att bli upptäckt. Då krävs det av mig att jag hittar ett verktyg som visar denna inre glöd en väg utåt. Verkttyget är inom eurytmin väldigt tydligt formulerat. Jag använder mig av gester och rörelser som gömmer sig i text och musik. Jag använder mig även av redskap som kopparstaven, bollar, träpinnar, tyger, flaggor, något av det som klingar i det inre och som det längtar till att anknyta sig till för att strömma ut i den vida världen. Känner sig denna inre kraft berörd, öppnar den sig något och en klang strävar utåt. Klangen upplever sig själv och börjar komma in i ett slags speglande som

tillfredsställer och belivar sig själv. Ett fenomen som skulle kunna kallas lycka och glädje, något som verkar som näring för det som vill växa, elevens inre potential. Denna kraft belivar och genomglöder därefter gesten och eleven kommer till ett uttryck som bär en mening och som har en inre källa och som växer vitaliserande in i den fysiska rörelsen, den materiella kroppen.

I detta område upplever eleven sammanhanget mellan bildvärldens, rörelsens och klangens kvalitet. Eleven får en relation till språkets och musiken värld. Att kunna upptäcka språkets värld utifrån detta perspektiv verkar oerhört berikande. Berikande i en tid, där språkets rikedom kan glömmas bort, där ord och meningar förkortas och abstraheras och där vi tenderar till att förlorar en inre relation och känsla för ordens djupare värde och sanning. Eurytmin förmår att föra ihop kroppens rörelseförmåga med det som bär mening och skolar individen till att kunna uppleva och skilja sanning ifrån osanning.

Vattenfallet

Louise Ejefors

Under drygt 4 år har Louise i varje nummer av Forum låtit oss publicera en av de berättelser hon formulerat med utgångspunkt i sin rika erfarenhet som waldorfförskollärare. Det har blivit en riktigt skatt. I förra numret (nr 1 2017) missade vi att få med Den lilla ängelns resa till jorden, vilket vi nu rättar till. Men först får vi ta del av en av Louises barndomsupplevelser – en mycket stark sådan! Redaktionen/GN

Då jag var sju och ett halvt år hade jag en upplevelse som hade stor betydelse för mig. Senare när jag som vuxen blev bekant med antroposofin där det skildras hur hierarkiska väsen ur den tredje hierarkin är delaktiga i det lilla barnets förmåga att lära sig gå, tala och tänka, fick min upplevelse en ny dimension. Min barndomsupplevelse gjorde nog att ängelväsen blev något självklart att räkna med. Med sorg tänker jag ofta på alla ”arbetslösa” änglar som nästan ingen räknar med i vår tid.

Eftersom ”Sagan om den lilla ängelns resa till jorden” inte kom med i förra numret av Forum så kommer den i slutet

av en berättelse ur min egen barndom. Sagan behöver sättas in i något slags sammanhang. Så var det i alla fall tänkt i det förra numret. I detta nummer får den sällskap av en händelse ur mitt eget liv.

Självaste upplevelsen ur min barndom:

”Jag hade börjat i första klass. Innan jag gick till skolan lyssnade jag förstrött på mors förmaningar. Det var i stort sett samma förmaningar varje dag. – Hälsa ordentligt på alla du möter – smutsa inte ner dig som du brukar och titta fröken ordentligt i ögonen när hon tar dig i hand. Både mor och far hade haft samma fröken, då de själva som barn gick i skolan. Till sist kom förmaningen som lät betydligt strängare än de andra. – Så går du inte till vattenfallet!

Denna förmaning gjorde mig mest nyfiken. Vattenfallet fanns bara 100 m från vårt hus. På somrarna när fönstren var öppna, och det hade åskat, hörde man dess brus ända in i huset.

Bruset lät olika, beroende på om det regnat, åskat eller om det var torka. Då det hade varit varmt en längre tid minskade vattenmängden och ljudet från fallet hördes knappt. Hade det åskat, så dånade fallet så det hördes lång väg. Ofta somnade jag till dess evighetsljud.

Mors förmaningar hade än så länge en viss verkan. På ett ställe fanns det en skyddsmur där ravinen ner till fallet var som brantast. På den brukade jag stå och titta ner på fallet och fascinerades av skådespelet som utspelade sig därnere.

På vägen hem från skolan brukade de stora pojkarna försvinna ner i ravinen, särskilt sådana gånger som de sa att det ”var en bra dag”.

En dag, då det hade åskat på natten var det en sådan ”bra dag”. Fallet dånade och pojkarna var på väg ner i ravinen. Jag tänkte följa med, men fick höra – inga småtjejer tack-. Min bror fick följa med. Detta var inte rättvist. Jag smög efter dem och när jag kom ner för branten såg jag fallet för första gången nerifrån. Jag kände mig andäktig, det var samma känsla som jag ibland upplevde i kyrkan. Vattnet forsnade ned från en klippa och skummade över ett granitblock och fortsatte sedan i den bäckfåra som under eoner hade grävt sig ned och åstadkommit ravinen. Jag gömde mig bakom en buske för att inte bli upptäckt. Till min förvåning såg jag att pojkarna klädde av sig i bara kalsongerna.

-Vem vågar först! skrek en av pojkarna. – Dånnet nästan utplånade hans röst. Vem vaktar! skrek en annan. En av pojkarna ställde sig en bit från fallets vänstra sida.

Den andra pojken försvann till höger in bakom fallet.

Jag blev rädd, men pojken kom ut på andra sidan, – fy fan vilket tryck, man tappar andan – skrek han. – Nästa – skrek han. Några till vågade vågstycket och jag var rädd att min bror skulle göra samma sak, mor talade ständigt om hans svaga hjärta. Men som tur var, var han bara ”lärling” som han talade om för mig efteråt. – Säger du något till mor så talar jag om för killarna att du smög efter oss. Det var bara ett välkommet hot. Mor brukade rycka mig i flätorna när jag var olydig. Det hände alltför ofta.

Egna planer började gro i mig. Detta ville jag också göra, men inte när fallet dånade utan när det hade varit fint väder ett par veckor.

Den stora dagen kom då jag tog stigen ned till fallet. Jag klädde av mig och kände vattenröken mot min bara kropp. Jag såg den smala avsatsen mellan bergväggen och fallet. Långsamt, med ryggen och händerna mot bergväggen gick jag sakta in bakom fallet. Jag stannade upp i mitten och följde vattnets ström uppifrån och ned. Jag kände att jag blev yr, men jag tyckte om att stå där och lyssna på fallet. Vackra färger började uppstå i mitt inre. Men då var det som en osynlig kraft drog ut mig på andra sidan. Detta ville jag göra igen, det var skönt.

Nästa gång jag närmade mig fallet hade det regnat och bruset hördes långt innan jag kom fram. Jag kände spänningen i kroppen när jag såg den mäktiga strömmen som störtade sig ned över klippan. Det pirrade i magen, det slog lock för öronen, men plötsligt stelnade jag till. Ut ur det fallande vattnet steg en mäktig gestalt i vita långa kläder. Den gjorde en sträng avvisande gest och jag kände hur benen vek sig under mig. Gestalten löstes upp och det tog tid innan benen bar mig, så att jag kunde resa mig. Upplevelsen var oerhört stark och jag vågade mig aldrig mer ner till fallet. En lång tid vågade jag inte ens ställa mig på skyddsmuren för att titta ner på fallet.

Det är märkligt med upplevelser av det slaget, de etsar sig fast i själen och är omöjliga att glömma. Självt känner jag stor tacksamhet gentemot den gestalten som visade sig, för antagligen hade jag inte funnits utan dennes ingripande.

Den lilla ängelns resa till jorden

Det var en gång en liten ängel som bodde i himlen. Den hade varit där en lång tid och sett allt som finns att se i himlen. Den lilla ängeln tyckte att det började bli tråkigt i himlen. Den lade sig på ett moln och gjorde ett hål i molnet och tittade ut. Då blev den lilla ängeln mycket förvånad och häpen. Långt, långt därnere fanns det något som var stort och runt och mycket vackert.

Den lilla ängeln frågade den stora ängeln som stod bredvid: ”Vad är det som är så stort och vackert långt därnere?”.

Den stora ängeln svarade:” Det som du ser långt därnere – det är jorden”.

”Oh!” ropade den lilla ängeln, ”kan jag få komma dit ner?”.

”Nej” svarade den stora ängeln, ”det går inte. Vill man komma dit ner så kan man inte vara en ängel längre. Då måste du bli ett människobarn. Och för att bli ett människobarn på jorden behöver man en mor och en far som tar hand om en när man är liten”.

”Då ska jag leta efter en mor och en far” sa den lilla ängeln.

Den lilla ängeln tittade längtansfullt ned på jorden. Den såg solskenet, havet och vågorna och öknen där lejon och andra vilda djur bodde. Den såg ängar och skogar och hästar som sprang så fort att deras manar fladdrade i vinden. Den lilla ängeln såg små skalbaggar som kröp upp och ned på grässtråna, fjärilar och bin som hälsade på hos vackra blommor. Det fanns platser där allting var vitt av snö. Den såg fiskar i floderna och fåglar i luften och mycket, mycket mer.

Den lilla ängeln såg också många människor. Plötsligt kände den lilla ängeln att det kom en längtan från jorden och denna längtan kändes varm i hela den lilla ängeln. Den lilla ängeln kände efter varifrån den längtan kom och nu visste den att längtan kom från två människor som skulle bli dess mor och far på jorden.

”Jag har funnit dem! Jag har funnit dem!” ropade den lilla ängeln ”Nu får jag väl komma dit ner med detsamma!”.

”Lugna dig, lugna dig ” sa den stora ängeln, det tar tid. Allt måste vara förbrett hos din mor och din far innan du kan komma. På jorden måste du ha ben att springa med, händer att leka med, ögon som du kan titta ut igenom och öron att lyssna med”.

”Oh så spännande sa den illa ängeln men ack vad man får vänta länge”.

En dag berättade den stora ängeln att nu var allt förberett på jorden, nu var det dags att komma dit ner. Den stora ängeln sa:” Du får lämna dina vingar till mig, jag ska spara dem åt dig tills du återvänder”: ”Men hur ska jag komma till jorden utan mina vingar?” fråga den lilla ängeln förvånat. ”Jag ska bära dig dit ner på regnbågens bro. När du blir ett människobarn så får du människoögon och då kan du inte se mig lika bra längre. Men jag kan se dig och jag ska följa dig vart du än går”. Då blev den lilla ängeln mycket glad. Den stora ängeln tog den lilla ängeln i famnen och bar ned den till jorden.

Där nere fanns det nyfödda människobarnets föräldrar och de var mycket glada när de fick sitt lilla barn. De gav sitt lilla barn det vackraste namn de visste och barnet fick heta ...

TEMADAG

Om Rudolf Steiners liv

Berit Frøseth

”Rudolf Steiner och kvinnorna” - under rubriken på affischen för temadagen om Rudolf Steiners liv väckte onekligen nyfikenhet. Mycket av det som skrivits om Steiner kretsar kring idéer. Här handlade det förmodligen inte om den kosmiska kvinnlighetens, Sofiavisdomens, centrala plats i Steiners filosofi. Snarare om själsfränder, kvinnliga medarbetare och de mera ”jordiska”, romantiska relationerna. Som antroposof har man kanske någon gång undrat om en invigd har basala, mänskliga behov? - Sker andlig utveckling genom nödvändig sublimering? Genom berättelser och brev fick vi uppleva en invigd människa som inte uteslutande vistades i tankens regioner, utan visade i ett nära, innerligt förhållande till sina närmaste och käraste medarbetare.

Lustigt nog kändes det lite upplyftande att det i huvudsak var män som talade om detta tema. Kanske kan man se det som en ”motfråga.” Visserligen fick vi höra Eva Bergvalls intressanta bidrag i berättande dialog med Jan G. Persson bland de pålästa och engagerade männen. Det är dock ett förvånansvärt utbrett fenomen, (som det även forskats i) att en kvinna i samtal med män sällan får det som borde

vara en självklar fråga; ”Vad tänker du? Håller du på med något intressant som jag kan förbinda mig med, rentav något kul?” - Kanske ser man kvinnorna omkring Steiner som offervilliga åhörare och tjänare. Steiner hade ett intensivt samarbete med många kvinnor och detta var kvinnor med kunskap och förmåga. Han fick en ofantlig mängd frågor under sitt liv, men han ställde också ”motfrågor”, framför allt genom ett särskilt seende. Jag vill kalla det ett jag-seende, fast vi vet att detta jag-sinne som varseblir ett Du hos Steiner hade utvecklats långt utöver vanliga. Han såg att kvinnorna höll på med något intressant, bar på ett engagemang som fodrade en särskilt professionell och inre mänsklig kompetens. Det sägs att Steiner var mer öppen i sitt förhållande till kvinnor än i förhållandet till män och hade förmågan ”att låta hela människan verka på sig.” ett seende som också kunde leda in i den andliga världen.

Under seminariet fick vi följa Steiner från tiden i Wien, där poeten Marie Eugenie della Grazie höll salong, och där författarinnan och målaren Rosa Mayreder blev en inspirerande samtalspartner. Mayreder var kreativ, utåtriktad och en av dem som banade vägen för kvinnans frigörelse. Enligt Steiner var hon ”en kvinna som tycktes besitta varje enskild själsförmåga i en sådan utsträckning att de i sin harmoniska samverkan bildade ett uttryck för det äkta mänskliga.”

Rudolf Steiner, som var van vid den gemtliga och hjärtliga stämningen i Wien, upplevde en andlig och social ensamhet när han flyttade till Weimar. Här hittade han ett hem hos änkan Anna Eunike. Hon var några år äldre än Steiner, hade fem barn och delade inte Steiners andliga, intellektuella liv. I stället skapade hon ett skyddande hölje av värme och sörjde för Steiners livsbehov. Det är närliggande att se henne som en mild och mogen representant för den arketypiska, självuppoffrande modersgestalten, men den inre livserfarenheten är ofta mer komplicerad än så, och mycket stannar i det okända omkring Anna Eunike. Ett tag bor de isär, men i Berlin flyttar de samman igen och gifter sig 1899 efter att Steiner hade upplevt ”hela eländet att bo i egen våning.” - Anna och Rudolf Steiner skiljer sig aldrig, men utvecklas åt olika håll. Innan Anna dör 1911 lär hon ha sagt att tiden med Rudolf Steiner var den skönaste i hennes liv. I Weimar knyter Steiner också förbindelsen med författarinnan Gabriele Reuter, som han beundrade starkt och betraktade som en ädel företrädare för kvinnans befrielsekamp: ”Stimulerande över alla gränser kunde de samtal vara som man fick föra med henne.”

I teosofiska samfundet träffade Steiner Marie von Sievers, en bildad och begåvad skådespelerska av adlig härkomst. Hon hade en ordnande kraft och kom att ägna hela sitt liv åt antroposofi, bl.a. som medarbetare i tidskriften Lucifer Gnosis och ansvarig för Antroposofiska bokförlaget. De gifter sig kort tid efter Annas död och innan flytten till Dornach. Marie Steiner hade en begåvning och entusiasm för talets och ordets konst och blev initiativtagare och bärande kraft i samband med uppförandet av mysteriedramerna. Som Steiners sekreterare och allt i allo i både praktisk och andlig bemärkelse var hon en ”musa” vars närvaro hjälpte Steiner att föda fram sina idéer. Enligt Marie Steiner hade Steiner en gång skrivit i ett brev att han ”bara kunde uppfylla sin jordiska uppgift tillsammans med henne.”

I Dornach började Steiner ett nära konstnärligt samarbete med den känsliga och tillbakadragna engelska skulptören Edith Maryon. Hon var Steiners högre hand i ateljén och den som till största del utförde arbetet med träskulpturen Mänsklighetsrepresentanten. I ett dramatiskt skede räddade hon Steiners liv när hon fångade upp honom i ett fall från ställningarna. Maryon dog strax efter branden av första Goetheanum, en stor förlust för Steiner och den konstnärliga gemenskapen i Dornach.

Under de senare åren av Steiners liv möter vi Ita Wegman. Tillsammans med Steiner utvecklade hon den nya medicinen. Hon var viljemänniska, rådig och självständig och älskad av Steiner. Här fanns ett nära andligt och karmisk band, som tidvis skapade en konflikt mellan Marie Steiner och Ita Wegman. Genom Ita Wegman föds impulsen att arbeta med karmaforskningen. Hon var Steiners personliga läkare och följde honom vid hans sjukbädd in i det sista. Ett brev från Steiner till Wegman, som väl kan betraktas som ett kärleksbrev, vittnade om det andliga och känslomässiga djupet i denna relation.

Seminariet fokuserade inte uteslutande på kvinnor. Lennart Nilo tog med oss på en resa i Steiners fotspår från barndomen i Neudörfll till de platser där Steiner bodde, Wien, Weimar, Berlin. Nilo hade samlat mycket information som innehöll en imponerande detaljrikedom. Vi fick också ta del av några av Steiners personliga brev, som visade hur intimt ochhängivet Steiner förhöll sig till den enskilde människan. Han talar öppet om sina bekymmer och svårigheter. En stor tacksamhet lyser igenom i Steiners förhållande till sina vänner. Jürgen Vater tecknade en levande bild av Steiners tillvaro som redaktör för Magasin för litteratur och som

medarbetare vid arbetarskolan i Berlin. Vi vet att Steiner umgicks med en brokig krets av författare och bohemiska vänner under Berlintiden. Geniala tänkare och diktare, excentriker, rumlare och nattsvärmare. Kort sagt en stor färgrikedom, inget upphöjt eller livsfrånvarande. Den omaka, högst egendomliga kvinnliga samarbetspartnern Annie Beasant fick vi inte höra något om.

I en intervju med Karen Schwartz Larsson berättade Göran Nilo om vilka intryck Rudolf Steiner har gjort på honom. Framför allt fick vi veta hur han i sin egen utveckling frigör sig från det som han länge uppfattade som ”absoluta sanningar” och som Rudolf Steiner aldrig har förespråkatt, men som ofta på ett olyckligt sätt har varit förhärskande inom rörelsen både existentiellt och retoriskt.

Salen var fullproppad, kanske ett uttryck för att ett biografiskt arbete lyfter fram betydelsen av det mänskliga fältet som ofta visar sig så svårt och fyllt av barriärer. Ett hinder att komma till de övergripande, djupare frågorna. I dag finns en stor samling biografier över centrala antroposofer. En klassiker är Johannes Hemlebens Steinerbiografi, en värdefull källa som bl.a. lyfter fram det rika persongalleri inom olika kulturella grupperingar som fanns med under hela Steiners liv. Seminariet visade att Steiner var en människa i tiden och på jorden, ovanligt begåvat, men också oerhört utsatt. I många fall hade kvinnorna, som ju stod fullt upptagna inne i sina krävande verksamhetsfält, också en skyddande roll. Förhållandet mellan Marie Steiner och Ita Wegman har ofta framställts som en gåta, ett dråpligt triangeldrama som inte bara handlade om känslor, utan i synnerhet om makt. Steiners möte med de olika kvinnorna visar naturligt nog på en utveckling inom Steiner själv: Marie Steiner – Ita Wegman: Från teosofi till antroposofi, från ord till handling, från förflutet till framtid. Kanske också från ordning och konventionalism till frihet och radikalism? Mycket hade saknats i världen om inte dessa kompetenta och målinriktade kvinnor hade öppnat sig för den andlighet som talade genom Steiner.

STUDIUM

Ett rikt språk

Barbro Aquilon

”Antroposofin är inte en lära” säger Rudolf Steiner bl.a. i citatet här nedan. Jag skulle tro att vi är ganska många som, efter ett långt liv med antroposofin, mer och mer insett hur rätt han har. Vore det inte så, skulle jag själv vid det här laget nog kunna kalla mig ”lärd antroposof”, vilket vore precis raka motsatsen till hur jag ser på mig själv. När jag, för vilken gång i ordningen, läser ett föredrag eller en bok av Rudolf Steiner är innehållet på sätt och vis alldeles nytt! Vad som finns bakom orden blir större, djupare, medan jag själv känner mig mindre – i varje fall till en del, om jag ska vara riktigt ärlig.

Då jag under min ungdomstid började läsa Rudolf Steiner mer regelbundet tyckte jag att det var som om jag blickade ut över ett växande landskap, där allt var viktigt och verkligen mycket intressant men det var svårt att orientera sig, svårt att hitta – där fanns ju så många vägar att gå! Med åren har sedan detta landskap mer och mer förändrats på det sätt att bestämda ställen, bestämda föredrag, har vuxit upp ur vad som förut var mer ett slättiland och blivit liksom till berg och utsiktspunkter, varifrån man kunnat se ut över stora delar av trakten i övrigt och orientera sig där. Därifrån gick det också att belysa hela omgivningen så, att man började urskilja mycket mer vad som var särskilt eller mindre viktigt. Dessa utsiktspunkter eller, man kan kalla dem speciellt centrala ställen i Rudolf Steiners föredrag, där kan man tänka sig att han nog måste ha haft ammorlunda åhörare framför sig, människor, tillräckligt förberedda för att kunna ta upp hans ord direkt i sina hjärtan och i sina liv.

Citatet här nedan har för mig själv varit en sådan utsiktspunkt. Första gången jag läste det upplevde jag något alldeles omvälvande! Plötsligt började jag förstå hur man egentligen borde se på hela antroposofin: ett språk! ... Och sedan detta att inse att man faktiskt får ställa frågor ”i alla livets enskildheter” till Den som förtjänar vår allra, allra djupaste vördnad... Det sublimes in i det allra allra minsta!!

Slutet av föredraget ”Materialism och andlighet”, hållet för ganska precis hundra år sedan, 6 feb. 1917 i Berlin”, ur GA 175 ”Kosmische und Menschliche Metamorphose”:

”Och varför måste då i vår tid människors hjärtan bli gripna på ett helt annat än på ett materialistiskt sätt, nämligen

rent andligt? Den frågan måste vi betrakta i samband med ett faktum, som vi under årens lopp ofta hänvisat till och som måste ligga oss särskilt nära under dessa dagar av lidande och prövningar. Vi har hänvisat till hur detta nittonhundredatal måste föra in i mänskligheten skådandet av den eteriske Kristus. Och vi har ofta sagt att lika sant som det är att Kristus, vid tiden för Mysteriet på Golgata, fysiskt har vandrat bland människorna på en bestämmd plats av jorden, lika sant är det att den eteriske Kristus under nittonhundredatalet kommer att vandra bland människorna över hela jorden. Och om jordens räddning inte ska förhindras får mänskligheten inte aningslöst gå förbi denna händelse utan måste ha den uppmärksamhet som är nödvändig för att ett tillräckligt antal människor ska vara beredda att verkligen skåda Kristus, som kommer och måste bli skådad.

Ja, mina kära vänner, en sådan händelse kommer inte plötsligt, liksom tilldragelsen på Golgata inte heller kom plötsligt utan förbereddes under trettiotre år. Och så nära ligger den tidpunkt, då något kommer att ske, men nu på ett andligt sätt, som skall få en liknande betydelse för mänskligheten, som Mysteriet på Golgata hade på det fysiska planet. Ni kommer inte att uppfatta det som vanhelgande när jag inför detta stora ögonblick säger: Det förbereds redan.

Ja, mina kära vänner, man kan säga att lika långt som mänskligheten i dag sina handlingar på det fysiska planet tycks befinna sig från att vara genomträngda av Kristusanden, lika nära är själarna Kristus, som kommer där, om de bara skulle vilja öppna sig för Honom. Andeforskaren kan just visa hän på hur, ungefär sedan 1909, detta som skall komma, har förberetts på ett tydligt märkbart sätt, att vi sedan år 1909, inom oss lever i en alldeles särskild tid. Om man bara söker, är det i dag möjligt att vara helt nära Kristus, att finna Kristus på ett helt annat sätt än man gjorde förr.

Något kan gå upp för en, vilket jag måste säga ur en djup tidskänsla, hur enkelt det än kan låta.

Tyvärr gör man sig vanligtvis inte tillräckligt noggranna föreställningar om det förgångna, nämligen vad som försiggått med de mänskliga själarna under tidigare århundraden: Om styrkan av de intryck evangelierna gjorde under de första kristna århundradena, även om det endast var i en trängre krets och kanske inte de i dag kända evangelierna. Man gör sig i dag ingen riktig föreställning om den oändliga styrkan i själarnas inre gripenhet.

Lika sant som det är att det, som pulserar genom evangelierna, inte är jordiska

ord utan kosmiska, himmelska ord och har en ojämförligt större inre kraftpotential än någonting annat på jorden, lika sant är det att i den form dessa ord givits i evangelierna, från tiden för Mysteriet på Golgata, människor i dag har blivit främmande för dem i sina själar. Tänk bara efter hur oändligt svårt det är för oss att förstå hur språket var för fyra-femhundra år sedan. En direkt översättning ger ju absolut inte det, som verkligen finns där. I den form en människa i dag kan få dem finns alls inte de ursprungliga evangelierna, har inte den ursprungliga kraften. Man kan tränga fram till dem genom en viss intuition men de har inte samma kraft.

Och Kristus har uttalat det ord, som ska inpräglade sig djupast in i människosjälarna: "Jag är med er alla dagar in till tidens ände!" Detta är en sanning, detta är verklighet. I olika former, på ett för människosjälarna särskilt nära sätt kommer Han att vara det under den tid av det tjugonde århundradet, som jag talar om.

Ja, av vad jag sagt kan ni sluta er till att den, som känner sig stå inne i dessa ting, så som ockultist, säger sig: Han är där! Han är där så att vi tydligt kan veta om Honom att han nu vill ännu mer med sina människobarn än han velat under förflutna århundraden. Evangelierna har hittills talat till människans inre. De skulle gripa själarna. Därför kunde man också nöja sig med att tro, inte gå vidare till att veta. Den tiden är förbi, den ligger bakom oss. Kristus har nu helt andra avsikter med sina människobarn än tidigare. Han har den avsikten att riket, om vilket han säger: "Mitt rike är inte av denna världen", skall dra in i de delar av människoväsendet, som är av en annan värld. Ty i var och en av oss finns den del, som inte är av denna världen. Och denna del av människan, måste just intensivt söka riket, om vilket Kristus säger att det inte är av denna värld. I den tid lever vi, mina kära vänner, då detta måste bli förstått.

I mänsklighetsutvecklingen förebådas mycket av detta genom de djupaste kontraster. Också i vår tid förebådas något stort. För därigenom att Kristus närmar sig, att Kristus är närvarande, kommer människor att lära sig att fråga Kristus, inte bara för sina själar utan inför det, som de vill åstadkomma här på jorden genom den odödliga delen av sitt väsen. Kristus är inte endast en människoleddare, Han är en människobroder, som vill bli tillfrågad för alla livets enskildheter, särskilt under kommande tider. Vad människor vill åstadkomma, det sker i dag genom kontraster. I dag verkar händelser utspela sig där människor tycks stå allra mest fjärran från frågan till Kristus.

När i dag någonting ska ske, vem frågar: Vad säger Kristus om detta? Vem frågar det? Ganska många säger att de frågar men det vore vanhelgande att tro att de frågar, att i den form frågorna ställs i dag, att de verkligen skulle ställas till Kristus. Och ändå måste den tid komma, den får inte vara långt borta, när människosjälarna i sin odödliga del ställer frågan till Kristus om det hon vill utföra: Ska det ske, ska det inte ske? I livets alla enskildheter ser då människosjälarna Kristus stå bredvid sig såsom en kärleksfull vän, och får inte bara tröst, inte bara kraft från Kristi väsen utan också råd om vad som ska ske. Kristi Jesu rike är inte av denna värld men det måste verka i denna värld och människosjälarna måste vara verktygen för det rike som inte är av denna värld. Ur det perspektivet måste vi se hur lite i dag frågan väcks, som borde ställas till Kristus inför de enskilda handlingarna och händelserna. Men mänskligheten behöver lära sig att rådfråga Kristus.

Hur ska detta ske? Det kan bara ske därigenom att vi lär oss Hans språk. Den som inser den djupare meningen av det, som andevetenskapen vill, han ser i den inte enbart ett teoretiskt vetande om människonaturens väsensled, om reinkarnation och karma, utan han söker i den ett alldeles särskilt språk, ett sätt att uttrycka sig om andliga ting. Och att vi genom andevetenskapen lär oss att inom oss i tankarna tala med den andliga världen, det är mycket viktigare än att vi tillägnar oss teoretiska tankar. Ty Kristus är med oss alla dagar intill tidens ände. Hans språk ska vi lära oss förstå. Och genom detta språk - det må verka än så abstrakt - genom vilket vi hör om saturnus, solen, månen och jorden och på jorden om olika perioder och olika tider och om olika andra hemligheter i utvecklingen, genom denna så kallade lära lär vi oss själva ett språk i vilket vi kan gjuta in frågorna vi ställer till den andliga världen. När vi riktigt lär oss att inom oss tala detta det andliga livets språk, då, mina kära vänner, kommer Kristus att stå bredvid oss och ge oss svar. Det är något som vi ska ta upp som sinnesstämning ur vår andevetenskapliga strävan.

Varför befattar vi oss med andevetenskap? Det är som vi skulle lära oss detta språks vokabulär genom vilket vi kan komma nära Kristus. Och den som bemödar sig att lära sig tänka över världen så som andevetenskapen försöker, den som försöker anstränga sitt huvud så som andevetenskapen vill, som ser in i världshemligheterna, till honom kommer Kristi Jesu gestalt att träda fram ur världshemligheternas dystra mörker och vara den starka kraft i vilken han kan

leva, broderligt stående vid hans sida så att han starkt och kraftfullt i sitt hjärta och sin själ kan vara vuxen uppgifterna i den framtida mänsklighetsutvecklingen. Låt oss därför tillägna oss andevetenskapen inte bara som lära, utan som ett språk och sedan vänta tills vi i detta språk, finner frågorna som vi får ställa till Kristus. Han kommer att svara, ja Han kommer att svara! Och rikligt med själskrafter, själsimpulser, kommer den att bära med sig, som utur nutidens svärgenomträngliga andedjup förnimmer Kristi hänvisning - som Han i den allra närmaste framtiden vill ge den som söker."

REFLEKTION

Folkomröstningar leder lätt vilse

Hans Möller

Vårt demokratibegrepp är motsägelsefullt. Det märks inte minst genom det förvirrade Brexit. Å ena sidan skall man lyda "folkviljan" å andra sidan akta sig för den. Hur kan detta förklaras? - Vår demokrati har två oförenliga rötter: Rousseau och anglosaxisk parlamentarism. Rousseaus skrift "Du contrat social, 1762" blev vägvisare för Franska revolutionen. Rousseau hävdade att det enkla folket nära naturen oanfrått av överklassens egoism och fördärv kände vad som var rätt och riktigt. Det var bärare av "folkviljan", la volonté generale, den allmänna viljan som vi översatt med "folkviljan" och så gett särskild glans. "Allmänviljan måste vara nästan enhällig, annars kunde den ju inte vara allmän.

Föreställningen om det "goda folket" har sedan traderats genom socialismens historia. Kommunismen såg till att Partiet alltid fick nästan hundra procent av rösterna. Några få procent av nej-röster tilläts för att göra folket uppmärksam på farliga "folkförrädare". Att stämplas som folkförrädare är förintande, också hos oss. Rousseaus samhälle var agrart. Under marxismen blev sedan industriarbetaren "det goda folket", proletarietet. Men det som dominerar oss idag är den anglosaxiska parlamentarismen med en helt annan föreställningsvärld. Politiken

är en mach och det lag som vinner, d.v.s. får majoritet, tar hem hela spelet, det kan röra sig om några procent. "Folket har fällt sin dom". Man har kvar vördnaden för "folkviljan" men ser det som vördnaden för majoriteten. Ordet folket står i singularis men är en mångfald. Det framstår nästan som en personlighet. Detta bidrar till förvirringen. - En Goethe kunde säga: Håll dig till den minsta skaran som vet bäst.

Folkomröstningar har mening när det gäller lokala och överblickbara frågor. Det är osakligt och farligt att av människor med begränsad horisont begära svar på frågor med konsekvenser över årtionden. Gör vi det får vi inte demokrati utan "tyckokrati". - Frågan är för svar. Tyck bara till, du behöver inte förstå själva saken, du är en del av folkviljan, som fått en nästan sakrosankt status som demokratins själva grund, "för folket, av folket, genom folket". - Folket är rättfärdigt och vill väl. Men det innebär inte att dess beslut måste vara bra. Det kan förledas och kan sakna tillräcklig kunskap on dagens komplexa värld.

Ofoget med stora, svåra folkomröstningar börjar när de som borde vara mest insatta, parlamentarikerna, inte kan komma överens utan överlåter avgörandet till folkets högre kunskap. Det är märkligt att höra av Theresa May att brittiska folket gjort sitt val och hon vill lojalt medverka till att dess vilja verkställs - trots att hon själv röstade mot. - Men vad är folket? En på lösa grunder sammanråfsad majoritet. Folket är en anonym massa. Hur kan man kalla dessa 52 procent vinnare för folket? Städerna och ungdomarna röstade mot, Skottland, Nordirland och Wales likaså. Folket insåg knappast följderna av beslutet, ett nyval kunde gett en annan liten övervikt som då alltså blivit Folket. Redan efter en vecka droppade det in omkring 4 miljoner protester. Nu kan Skottland göra Brexit med Storbritannien. Jasidean vann med endast 52 procent. Det visar hur splittrat folket är. Sunt brittiskt förnuft (common sense) borde ha sagt att två nästan jämnstora block står mot varandra som snart kan byta roller. - Men valsystemet kräver en vinnare, som alltså blir folket, för att kunna fatta beslut med hur liten marginal som helst. Det räcker med en promille. Detta system driver folkomröstningar in absurdum.

Ett sunt demokratiskt system skulle innebära en tydlig övervikt för att kunna kallas folkvilja. Men nu hade man satt sig i en rävsax. Regeringen, parlamentet hade gett frågan till folket, av sagt sig beslutet. Och Theresa May har alltså känt sig förpliktad att "verkställa folkviljan".

Det är dags att avskaffa ett abstrakt och farligt system.

Folkomröstningars otillförlitlighet, hur lätt de leder vilse har vi ett tydligt exempel på här från Sverige från folkomröstningen om högertrafik 1955. - En sorts hysteri uppstod. "Blir det högertrafik vågar jag inte gå ut mer". Så lät det särskilt från äldre. Psykologer varnar ju, ingrodna vanor kan sitta fast i årtionden och utlösas vid incidenter, oväntade situationer! - Röstsiiffrorna blev Nej - 89,9 procent Nej!

Men lyckligtvis var omröstningen rådgivande. Riksdagen kunde blankt strunta i "folkvilja" och genomförde snar högertrafik - märkligt nog utan större protester. Farhågorna besannades inte. Olyckorna avtog genom att vi fick gemensam nordisk högertrafik. - Idag tycks det nästan som myndigheterna känner sig förpliktade att "rätta" sig efter folkviljan även om den bara är rådgivande.

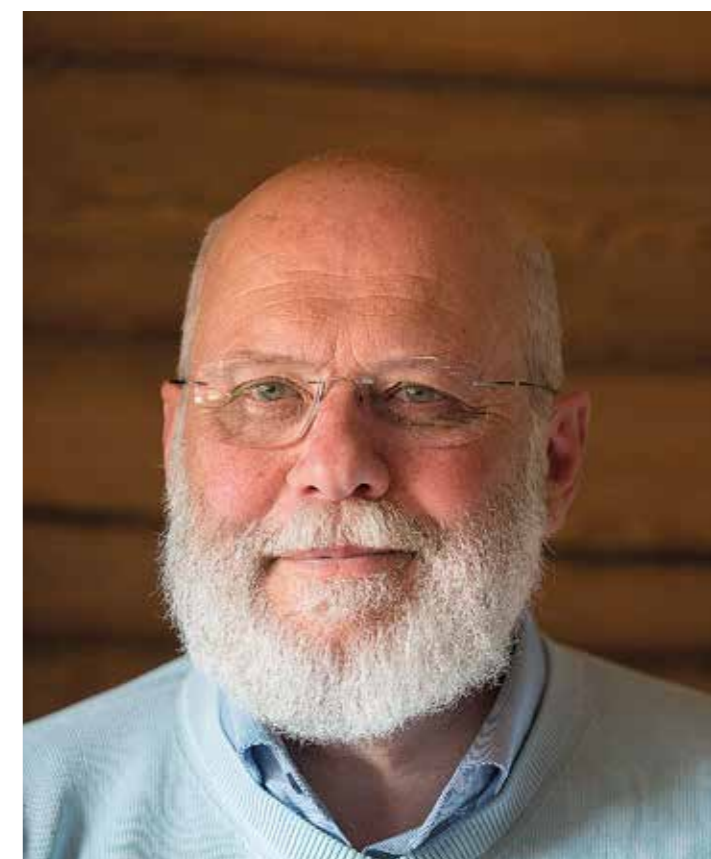
Vi sitter i en svår sits. Demokratien behöver förnyas, partistaten visar alltmer populistiska drag, nu senast i USA. Ett valsysteem behövs som kan göra det lättare att rösta fram individer som kan göras ansvariga. Nationalistiska röster börjar nu höras, även hos oss, att vi bör följa exemplet Brexit. Nu gäller det att slå vakt om den stora Europatanken, det fredsbevarande EU-projektet och utveckla det. De nationella särintressena skapar ständiga konflikter. - Europa får inte sönderfalla i lösa folkomröstningar.

1933 anordnades bokbål på Friedrichsplatz i Kassel. Idag står på samma plats installationen "Parthenon of books". Den argentinska konstnären Marta Minujín har låtit bygga en rekonstruktion av templet på Akropolis i Athen som nu succesivt kläs in med en gång eller fortfarande förbjudna boktitlar. Goetheanum Dokumentation har bidragit med en bok av Rudolf Steiner som var förbjuden under Tredje riket. Och till höger läser vi istället för "Museum Fridericianum": "Being Safe is Scary". Banu Cennetoglu har skapat ett på flera sätt typiskt verk för årets politiskt laddade documenta 14. Documenta äger rum var femte år sedan 1955 i Kassel, i år även i Athen, och är jämte Venedig biennalen den mest prestigefyllda konstutställningen.

Det gulrosa glasfönstret i Kulturhuset i Ytterjärna "Ett mänsklighetsmål" Till Erlands krönika på sidan 20.

På årsmötet i april valdes Erland Kornfeldt in i Antroposofiska Sällskapetets styrelse. Han är nu föreningens ordförande och kassör. Läs krönika på sidan 20.

Mannifestation för Vidarkliniken i Stockholm 27 mars 2017. Flera hundra personer samlades vid Mynttorget i Gamla stan och tågade därifrån till Landstingshuset på Kungsholmen, där hölls tal och protesterades mot Stockholms landstings beslut att inte förlänga sitt avtal med Vidarkliniken. Se video med intervjuer på: goo.gl/czEgBP

Nordisk eurytmiutbildningsträff i Järna, Kristihimmelfärdshelgen 2017. Läs krönika på sidan 10.

Målbilder

Mats-Ola Ohlsson

Från Generalsekreterarkonferensen 3–6 april 2017

Varje år innan årsmötet i Allmänna Antroposofiska sällskapets årsmöte i Goetheanum träffas alla generalsekreterare och landsföreträdare tillsammans med Goetheanumledningen. Årets konferens hade som främsta uppgift att bearbeta tre målbilder för arbetet i Antroposofiska Sällskapet och Fria Högskolan för Antroposofi. Vilka är de målbilderna och hur har de ”kommit till”?

Målbilder för Allmänna Antroposofiska Sällskapet och Fria Högskolan för Antroposofi.

Vid det stora världsmötet i Goetheanum vid Mikaeli 2016 påbörjades en framtidsinriktad process som leder fram till 2023/24, då det är 100 år efter julmötet. Under världsmötet kom många impulser och frågeställningar fram, och de var ställda in i ett ”öppet rum”. Det var länge inte klart vad som skulle kunna vara ett nästa steg. I början av 2017 bildades en arbetsgrupp ur Goetheanumledningen, Matthias Girke, Christiane Haid, Ueli Hurter och Paul Mackay. De gjorde ett arbete tillsammans med en konsult, Herbert Wolpert och tre målbilder formulerades. De idéerna har sedan bearbetats i olika kretsar, och är fortsatt i process. Det är en fråga för alla medlemmar i Antroposofiska sällskapet för att förstärka och konsolidera arbetet de närmaste åren.

Målbild 1

Fria högskolan, AS och livsområdena har kommit till att bli åtskilda från varandra. I många områden är det inte en fruktbar utveckling och svårigheter tilltar. Kan vi komma till att se Fria högskolan, Antroposofiska sällskapet och sektionerna/livsområdena inte som åtskilda från varandra, utan som en differentierad enhet med många facetter. En viktig del är här att komma till en förståelse för att Fria Högskolan för Antroposofi inte endast är innehållet i de 19 klasstimmarna, utan också visar sig i sektionsområdenas forskning och praktiska uttryck. Alltså, å ena sidan den meditativa fördjupningen i klasstimmarna, och å andra sidan praktisk aktionsforskning i de olika sektionsom-

rådena. Därigenom kan en grund läggas, som kan ge möjlighet till innovativa och konstruktiva bidrag till tidens frågor, för människors existentiella behov och för jorden. Man kan se det i bild att Fria Högskolan har en medvetandepol och en livspol och att Sällskapet finns där som ett förbindande element i dess mitt.

Målbild 2

En ny form av samarbetskultur måste utvecklas inom Antroposofiska sällskapet och Fria Högskolan för Antroposofi för att kunna möta de utmaningar vi ställs inför idag. Nya kvaliteter behöver sökas i det sociala livet och en öppenhet odlas för tidens och den enskilda människans ödesfrågor. Kan vi förstärka våra möjligheter inom Antroposofiska sällskapet, erbjuda möjligheter att på ett själsligt/andligt sätt stärka möjligheten till inre utveckling, så att det mänskliga kan stå emot det som hotar från alla håll? Hur ser de sociala förhållandena ut inom ”vår egen” organisation, Antroposofiska sällskapet? Har formerna stelnat till? Styrs vi av negativa förväntningar? Har vi fastnat i föreställningar om varandra och ”sakernas tillstånd”. Hur kan vi verkligen komma till att erfara äkta möten med varandra där vi är öppna för ödesperspektivet? Det är en fråga hur pass vi lyckas kommunicera och samverka med varandra, inom den antroposofiska rörelsen och gentemot omvärlden.

Målbild 3

Här har vi ett område som skulle kunna sammanfattas med ett ord, finansiering. Alltså det som uttrycker sig i vilken grad Goetheanum bärs upp ekonomiskt av en världsrörelse. De senaste åren har det varit allt svårare att finansiera Goetheanum genom medlemsbidragen. Nya vägar måste sökas för att upprätthålla och utveckla livet inom Goetheanum, som mer och mer måste utveckla sig att vara ett världsomspännande uttryck för den Fria Högskolan för Antroposofi.

Ur dessa tankar har det kommit ett initiativ att bilda en Goetheanum-förening vid Mikaeli 2017 i Goetheanum. Den föreningen ska samla organisationer, företag och enskilda människor som vill vara med att stödja Goetheanum-impulsen.

Det här var ett litet försök att kortfattat beskriva de tre målbilderna och arbetet med dem år i gång. Meningen är att det ska vara en livgivande process för Antroposofiska sällskapet och den Fri Högskolan för Antroposofi. Vi hoppas att de kan vara inspirerande teman för kommande möten här i Sverige!

Goetheanum

Elisabeth Ehrlich

Rapport från Styrelse-, Skattmästarträff och Årsmötet i Dornach

Den 6 och 7 april 2017 bjöd Goetheanumledningen alla länders styrelser och skattmästare till ett gemensamt möte i Dornach. Denna form av möte är ny, då skattmästarna tidigare alltid möttes utan styrelserna. Men eftersom ekonomin bara är uttryck för det som lever som innehåll inom föreningen har denna mycket lyckade förändring genomförts. Lite naivt sagt möttes alltså idealister och realister i samma rum för att konfronteras med Allmänna Antroposofiska Sällskapets siffror för föreningsåret 2016. Naturligtvis - och detta är känt för oss alla - går ekonomin inte ihop, det blev ett underskott. Rörelsens verksamheter bidrar inte längre som tidigare, medlemsantalen i hela världen sjunker och många medlemmar förmår inte betala hela det förväntade medlemsbidraget. Därmed kan inte landssällskapen möjliggöra den finansiering som AAS skulle behöva för att utföra sitt arbete fullt ut.

Problematiken är komplex, då detta i allra högsta grad har att göra med den tid vi lever i. Jag tänker då på det globala politiska och ekonomiska läget, på problematiken som uppstår kring religioner, trosuppfattningar och livsåskådningar, på antroposofiska verksamheter som mer och mer har utvecklats till organismer som har behov av att frigöra sig från ”modern” för att skapa sig ett eget liv. Detta på gott och ont. Utöver detta har världen explosionsartat utvecklats inom vissa områden de senaste åren så att vi inom Sällskapet nog knappt har hunnit med att utveckla sidor av vår verksamhet som inspirerar världen och som får respons bland unga människor, men även bland dem som möter antroposofin för allra första gången. Konsekvensen är att Antroposofiska Sällskapet blir äldre och äldre, både när vi ser på medlemmarnas genomsnittsålder, men även i sättet på hur Sällskapet engagerar sig i världen. MEN, och detta vill jag verkligen tydliggöra, vi kan samtidigt märka både en vilja till förändring och även en stämning bland många medlemmar inom Sällskapet som präglas av en helt ny och spännande anda som har en tydlig riktning mot framtiden.

Tillbaka till mötet med styrelser och kassörer och finansieringen av Goetheanum i världen: vi får nu föreställa oss hur vi som möttes konfronterades med AAS röda siffror och detta med en välbekant obehaglig känsla i magen. Den utlöstes av den summa som är ett uttalat riktmärke som varje land egentligen skulle behöva betala till Goetheanum för att det arbete som krävs kan bli gjort. Det är 125 CHF = 1124 SEK per medlem i världen/år. En siffra som knappt kan uppnås och som ter sig som en omöjlighet och som mer får en paralyserande verkan än att det blir en motivationsgenerator. En summa som är på samma nivå som Sveriges medlemsbidrag.

Under mötets gång skedde dock en lite spännande vändning. I mina ögon är nog detta ett resultat av den nya konstellationen realister och idealister. Frågan ställdes till Justus Wittich, som är kassör i AAS, vad han skulle vara i behov av för att denna del av budgeten skulle komma i balans. Vi fick höra siffran 400 000 CHF. Nästa fråga var då: hur mycket kan varje land ge för att vi tillsammans kan uppnå den summan. Med en natt emellan, där var och en hade suttit med sina kollegor och diskuterat frågan, presenterade alla nästa morgon en summa eller procentsats som man ville och kunde ställa upp med. Man får då exempelvis föreställa sig att ett land som Australien var beredd att använda pengar som under många, många år hade legat på ett sparkonto. Något som vi i Sverige t.ex. inte har. Dessa pengar i Australien var inte örönmärkta för något bestämt syfte. De fanns där som en buffert. Men för vad? Kanske just för stunder som dessa? I slutändan var varje närvarande land berett att tillföra en större, mindre eller kanske bara symbolisk summa och vi kunde i alla fall uppnå lite mera än hälften av det som Justus Wittich behöver för att täcka föreningens kostnader. Något som ändå var värt att applådera! Vilken vändning mötet fick, vilken gest, vilken inre förändring vi kunde göra för att se på ett till synes icke lösbart problem! Och vilken motivation det skapade i oss alla och inte minst hos mig själv!

Årsmötet

Dagarna därefter - fredag, lördag och söndag - började det stora årsmötet för Allmänna Antroposofiska Sällskapet. Då jag redan tidigare hade hört att just detta möte ibland kan gå rätt dramatiskt till, fylldes jag av en känsla av lätt obehag och oro då jag anade att jag kanske här skulle möta just den sidan av antroposofin som jag ibland kan uppleva som lite avskräckande. Men jag förberedde mig

väl, studerade alla motioner och gjorde små anteckningar för att senare kunna rösta för det rätta. När jag var färdig med det upptäckte jag att samtliga motioner hade lämnats in av en och samma grupp. 6 motioner av ett gäng som jag nu på en gång stoppade in i fördomslådan. Lådan som hade markerats med ”Gnällspikarna”. Skulle jag nu kasta bort mina egna funderingar kring varje motion för att sedan rösta nej mot alla?

Självaste årsmötesförhandlingen skedde på lördagen, inbäddad i olika föredrag, presentationer av nya sektionsledare, minnesstund för de döda, konstnärliga inslag och samtalsgrupper. Årsmötet leddes av Justus Wittich och skulle bli, i alla fall i mina ögon, ett praktexempel för hur demokrati kan verka och påverka. När vi nämligen hade kommit fram till att samtliga motioner skulle betas av förstod jag vad ett årsmöte i Antroposofiska Sällskapet kan vara. Jag upptäckte att jag (lite teatraliskt formulerat) hade kommit in på självaste arenan. Jag satt på arenan där sanning och rädsla, fördomar och tankeklarhet, ilska och brinnande entusiasm, dogmatism och frihet möttes. Ansikte mot ansikte. Jag hade fått för mig att alla motionerna belyste olika små områden där olika slags konflikter, oroligheter och känslor hade fastnat och blivit nästan till egna väsen, väsen som skapar sig ett eget liv på gott och ont och som nu ville träda fram för att kämpa för sin sak. Så fanns det t ex en motion som krävde att, om det så önskades, röstningen under årsmötet kan genomföras anonymt, alltså inte med handuppräckning, utan på annat vis, där man inte skulle kunna se vad damen bredvid just röstade för. Anledningen var att inte alla kände sig bekväma med att rösta kring frågor som möjligtvis behövde riktas mot någon som kanske råkar vara ens hyresvärd, arbetsgivare eller granne. En problematik som mycket väl kan uppstå i Dornach men även i Järna eller liknande orter och som jag skulle bejaka enligt mina anteckningar och däremot rösta mot enligt lådan med markeringen ”Gnällspikarna”. Efter att motionen nu hade presenterats så framfördes ett färdigt och rätt vasst formulerat motargument, som påpekade att upplevelsen av att det skulle råda en hotande och förtryckande gest uppifrån är osaklig och uttalar inte en allmän uppfattning bland de som t ex arbetar vid Goetheanum. Senast här började jag utveckla ett visst intresse för debattens fortgång. Nu kunde nämligen alla bidra och argumentera för eller mot förslaget. Debatten handlade nu mer och mer om att en antroposof och högskolemedlem

och dessutom medborgare i en demokrati bör våga stå för sina åsikter. Och detta särskilt i en tid då man hur enkelt som helst och absolut anonymt kan tycka till och spotta ur sig en hel del utan att behöva möta konsekvensen av detta. Ett motargument var (och nu började jag blir svajig i mina åsikter) att alla i samhället, även de som känner sig förtryckta, bör har rätt att rösta utan att behöva känna sig rädda för möjliga konsekvenser. Efter en stunds avvägande funderingar gick jag emot mina egna anteckningar och röstade mot motionen. Jag hade bestämt mig för att jag tyckte det var viktigt att varje medlem och högskolemedlem har rätt till att stå för sin sak, omgiven av en kultur som tillåter olik tankande. Det är viktigt att ta ansvar, att kunna stå för sina åsikter. Jag röstade alltså mot en anonym röstning (sluten omröstning). En knapp majoritet röstade också mot. 193 mot, 170 för. Det som fascinerade mig i det här, var min egen process. Utifrån ett naivt första intryck så hade jag nog röstat för motionen, på vägen lät jag mig luras av fördomar och osakliga reaktioner som en kort stund ledde till att jag upplevde att jag inte riktigt visste vad jag egentligen skulle tycka. Till slut tog jag ett aktivt beslut som jag efter en stunds funderingar och argumenteringar valde att stå för.

Första beslutet hade tagits, nu väntade bara 5 till. Vi hade en lång väg framför oss, där jag återigen kastades mellan fördomar, förtvivlan över vissa åsikter och ihärdiga argument och entusiasm för debatt, tankeklarhet, men även samvetets och moralens kraft. Det som jag hade upplevt som gömda, anonyma väsen, rykten och känslor kom till uttryck genom motioner, hade upptäckts, lyfts upp till medvetande, till ljuset. Jag lämnade årsmötet upplyft och glad. Och anade att en sådan tråkig och torr förhandling i en verklig antroposofisk och demokratisk anda ändå verkar ha en viss potential.

REFLEKTION

Vad händer kring 72-års åldern?

Christhild Ritter

Hösten innan jag fyllde 72 år uppmanade en väninna mig att vara uppmärksam, nu när jag snart skulle fylla 72. Och så berättade hon vad hon upplevt. (Kommer nedan). När jag sedan två veckor innan min födelsedag råkade ut för en ordentlig olycka och hamnade med ambulans på akuten blev jag nyfiken på vad som dolde sig bakom 72 årsaldern. Jag letade bl.a. hos Rudolf Steiner och hittade att han visat på sambanden mellan de kosmiska rytmerna, människokroppens rytmer och den mänskliga biografin när det gäller 72 årsaldern.

De kosmiska rytmerna

Människan har alltid varit beroende av och anpassat sig till de kosmiska rytterna. Solens gång över himlen skapar vår dygnsrytm och är utgångspunkten för årsloppet. I vår tid har detta beroende närmast utvecklats till en hysterisk fixering vid almanackan och klockan.

Solen gång genom zodiaken/djurkretsen tar ett år och är grunden för vår årsrytm. Men om vi nu tar fasta på en punkt i universum t ex 1° i Väduren och ett datum t ex den 21 mars ett år, så visar det sig att solen inte riktigt hinner fram till samma punkt den 21 mars nästa år. Den sackar lite. Den aningens förskjutna punkten som solen kommer fram till varje år kallas vårpunkten och den går således baklänges i zodiaken. Först efter ca 25 920 år har solens vårpunkt backat så långt att den kommer tillbaka till sitt utgångsläge den 21 mars, 1° i Väduren.

Den tid som vårpunkten behöver för att gå ett varv baklänges i zodiaken, är således 25 920 år och kallas sedan den grekiska tiden för det platoniska världsåret.

Om vi nu vill få fram hur lång tid det tar för vårpunkten att gå en dag, delar vi 25 920 med antal dagar på ett år 365 och då får vi 71 år. 71 år motsvarar en världsårsdag i det stora världsåret.

Sedan gammalt har man delat in solens gång genom djurkretsen i tolv delar där varje del består av 30° vilket motsvarar ett djurkretstecken. (Ej att förväxla med djurkretsbilderna som är de stjärnbilder vi ser på himlen och som är olika stora.) Om vi nu istället ser hur lång tid det tar för vårpunkten att gå 1° i djurkretsen så delar vi 25 920 år med antal grader för en

REFLEKTIONER

cirkel 360 och då får vi 72. 72 år tar det för vårpunkten att gå en grad i djurkretsen. Man talar ofta om att genomsnittsåldern för ett människoliv är ca 72 år. Det betyder att en dag i världsåret liksom en grad i djurkretsen motsvarar ett människoliv. Eller ett människoliv motsvarar en världsårsdag eller en grad i djurkretsen, ca 71-72 år.

Djurkretsen har i sin tur en motsvarighet till årets tolv månader. Om vi vill få fram en världsmånad så delar vi in världsåret, 25 920 år i tolv delar och får 2 160 år. En världsmånad är således 2 160 år. Det är enligt Rudolf Steiner tidsrymden för en kulturperiod.

I det lilla har vi således vårt solår där solen behöver ett år för att gå igenom hela zodiaken och befinner sig ca 30 dagar eller en månad i varje djurkretstecken. I det stora har vi världsåret på 25 920 år som bygger på vårpunktens rörelse genom zodiaken med en världsmånad på 2 160 år och en världsdag som omfattar ca 71-72 år. Vad säger nu det här? Vi lämnar kosmos och går till människan.

Andningsrytmen

Om vi tittar lite närmare på vår fysiska andning, som sker genom lungorna, andas vi ca 12-20 andetag per minut om man googlar på det. Om vi tar fasta på siffran 18 som genomsnitt som R. St. föreslår, andas vi 18 andetag per minut. Hur mycket blir det på en timme? 18 x 60 = 1080. Om vi nu undersöker hur många andetag det blir på ett dygn blir det 1080 x 24 = 25 920 andetag på ett dygn. Den siffran ser bekant ut eller hur!!

Vi tycks som människa med vår lilla andning stå i relation till kosmos och dess stora andning. Under ett dygn andas vi samma antal gånger som vårpunkten behöver år för att gå ett varv, 25 920. Vår inre andning har således samma rytm som solens och vårpunktens gång i det yttre. Men vi kan föra det ett steg vidare. På en timme tar vi i genomsnitt 1080 andetag. På två timmar blir det 2160! Samma tal som vi finner i en världsmånad eller en kulturperiod. Två andetag i det lilla motsvara i siffror en kulturperiod i det stora.

Pulsens rytm

Hur förhåller sig vår pulsrytm till detta? Googlar man detta får man olika förslag på antal pulsslag per minut. Från 70-75 slag per minut till 60-80 slag per minut. Om man tar fasta på R. St. hänvisning på 72 slag per minut och delar det i fyra får vi 18. I genomsnitt räknade vi med 18 andetag per minut. På ett andetag slår pulsen således fyra slag. Ett sunt förhållande mellan andning och puls blir då 1 - 4.

Sömn och vaka

Om vi fortsätter att leta rytmer och samband skulle man kunna se växlingen mellan sömn och vaka som en andningsrytm i lite större skala. Vi andas ut vårt medvetande på kvällen när vi somnar. Kvar i sängen ligger kroppen medvetlös. Man kan också säga att vi andas ut vårt jag och vår astralkropp när vi somnar. Nästa morgon när vi vaknar andas vi åter in medvetandet eller vårt jag och vår astralkopp. Vi blir medvetna igen. När det gäller sömn och vaka andas vi således in och andas ut en gång på ett dygn. Det finns ca 360 dygn på ett år. På ett genomsnittligt liv på 72 år blir det 360 x 72 = 25 920 gånger Där har vi talet 25 920 igen!

Liv och död

Om vi ser på växlingen mellan liv och död som en andningsprocess kan man säga att vi andas in livet när vi föds och andas ut livet igen när vi dör. Man kan kalla det för att vi andas in eterkroppen när vi börjar leva och att vi andas ut den igen när vi dör. Kvar finns bara ett lik, en livlös kropp. Det betyder att växlingen mellan livet och döden kan betraktas som ett stort andetag på i genomsnitt 72 år som är lika med en världsdag eller en grad i zodiaken.

Människan står således i förhållande till universum på tre olika sätt:

Vår lilla inre fysiska andning som sker 18 andetag/min = 25 920 andetag/ dygn
Vår större andning som sker genom sömn och vaka och som sker 25 920 ggr på 72 år
Vår stora rytm på liv och död som sker en gång på 72 år.

Ödet och karma

Precis som vi har en boplatz på jorden mellan födelse och död har vi en boplatz i himlen under tiden mellan död och födelse. Vår boplatz i himlen är en alldeles speciell stjärna som bara är vår. Så har varje människa sin egen stjärna som hon bor på och som ansvarar för henne medan hon bor där. När solen på sin vandring genom världsåret passerar vår stjärna skymmer den stjärnan. Då släpper stjärnan taget om oss och vi föds ner på jorden. Nu är vi fria från vår stjärna och är istället jordens barn. Men vi har med oss vår uppgift och vår karma som vi under vårt jordeliv gör så gott vi kan för att utföra och leva. Men efter i genomsnitt en världsdag eller 72 år har solen med vårpunkten passerat stjärnan och vi blir åter synliga för den. Vi får åter kontakt med stjärnan som kallar oss tillbaka till det innerligt andliga arbete vi utförde innan vi blev jordens barn. Det betyder

inte att vi dör, men att vi har slutfört vår uppgift och vår karma på jorden för den här gången. Från och med nu ändrar sig livet. Från att ha levt i en nedåt- utåtgående rörelse in i det jordiska livet drivs vi mer och mer till en inåt- uppgående rörelse tillbaka till det andliga.

Den utåtgående och den inåtgående spiralen

Man skulle kunna se det som en spiralrörelse. När vi föds börjar vår livvspiral. Vi börjar i mammas mage och familjens lilla hägn. Vartefter vidgas omkretsen och vi växer ut till skolans omkrets och så vidare ut i livet. Vårt liv vidgas: yrkesliv, resor, socialt umgänge och kontakter med yttervärlden. Så växer spiralen och utvidgar sig med stora steg och blir allt större och större. Och så håller det på i många år. Men ju äldre vi blir desto flackare blir spiralen, Rörelsen utåt är inte längre så stor, den går mera bara runt.

Men när en världsdag har passerat, vårpunkten har förflyttat sig 1° i djurkretsen och solen har lämnat vår stjärna så att den åter kan nå oss, har den nedåt-utåtgående spiralen nått sin slutpunkt. Och det är kring 72 år. För den här gången är jag klar med det yttre livet och dess uppgifter och min karma. Om jag lyckats slutföra mina uppgifter och uppfyllt min karma kommer att visa sig.

Nu vänder spiralen och börjar gå inåt uppåt och en helt ny tid tar vid. Jag upplever rent konkret, både hos mig själv och hos andra att något förändras kring 72 års ålder. Jag börjar bli gammal på riktigt. Något i mig släpper taget. Men det är inte alltid jag liksom fattar det utan jag tror att jag kan leva på som vanligt. Men det fungerar inte! Spiralen har vänt och börjar mer eller mindre snabbt gå uppåt inåt. Och nu kommer dessa som jag skulle vilja kalla för påminnelser: ”Hallå! Stanna! Tänk om! Ny riktning!

Hur lyckas vi nu med denna vändning? Ja, mer eller mindre bra får jag väl säga utifrån egen erfarenhet. Och det är kanske därför som en och annan av oss råkar ut för mer eller mindre dramatiska händelser eller upplevelser som får oss att bromsa, stanna upp och vakna till? Samtidigt känner jag mig väldigt desorienterad. Vad skall jag göra nu då?

Men alla behöver inte dessa yttre inbromsningar. Många bromsar in helt av sig själva. (Se berättelserna av bl.a. min väninna). Det det handlar om är själva vändpunkten, att inse att nu vänder det. Jag har trampat färdigt i mina jordiska skor. Nu måste jag hitta mina himmelska skor. Jag tror att den inåt-uppåt gående spiralens tid handlar om att vi är på väg

tillbaka till varifrån vi kom, vår stjärna och ett större, vidare inre andligt arbete. Kanske är det nu i denna inåt-uppgående tid som vi börjar bygga upp vårt inre för framtiden, för nästa inkarnation?

En vacker dag är vi framme vid vår utgångspunkt. Punkten där spiralen började. Och det är då vi lämnar jorden och kallas tillbaka till vår stjärna. Vi har gått vägen ut i världen och så gott vi kunnat fullgjort vår uppgift på jorden och vår karma. Och vi har efter bästa förmåga kunnat följa spiralens väg tillbaka inåt uppåt och landar slutligen på vår stjärna.

Men var och en av oss har sin individuella karma och öde med sina helt individuella rytmer. Så dör många innan 72 år. Andra blir gamla och tappar greppet eller går in i dimman långt innan 72 år. Även tidsrymden som spiralens inåt- uppgående väg tar är mycket individuell. En del har bråttom och är snart framme, andra har påbörjat sin inåtgående rörelse långt innan 72 år och åter andra tar god tid på sig och kanske ibland till och med hinner bli 100 år eller äldre.

Men vi är inte bara individer. Vi är även människor. Som människor ingår vi i människosläktet som har sina grundläggande rytmer på det fysiska som det själsliga och det andliga planet. Dessa rytmer är generella, allmänmänskliga. Dit hör sjuårsperioderna, tolvårsperioderna, mänknutsfaserna och 72 årsrytmen m.fl. De är som en röd tråd kring vilken de individuella rytmerna dansar. En grundton eller ett grundtema för alla individuella människoras variationer och melodier.

Här följer några berättelser ur livet kring 72 år.
Först min väninnans berättelse.
Dagen innan jag fyllde 72 år satt jag i bilen på motorvägen på väg hem. Radion var på och jag hade precis avslutat en kurs. Jag funderade på mitt liv och om jag började bli klar med mina livsuppgifter. Plötsligt överfölls jag av en stor glädje. Jag upplevde hur högt ovanför mig fanns min stjärna och att jag stod mitt i en cirkel som utgick från stjärnan och omslöt mig. Jag upplevde mig stå i en stor öppen A- gest mot kosmos. Högt och tydligt hörde jag någon säga: nu har du uppfyllt din uppgift på jorden. Du har uppfyllt meningen med ditt liv. Din karmiska uppgift är fullbordad. Jag fylldes av en intensiv känsla av lycka och glädje som bara växte och växte och fyllde mig och allt omkring mig. Jag kände att mitt liv varit meningsfullt, att jag hade

gjort det jag skulle. Nu var jag klar och fri. Det var en otrolig känsla, som en pånyttfödelse. Denna intensiva känsla av glädje och frihet följde med mig under flera veckor. Efter denna upplevelse kändes det som att jag hade fått ett helt nytt förhållande till allt omkring mig. Mitt medvetande hade förändrats, mitt förhållande till människorna, till min omgivning, till mina uppgifter. Jag hade fått en ny utgångspunkt ny bas. Det var som att gå från ett rum till ett annat. En ny värld hade öppnats. Jag hade fullgjort mitt värv, jag var klar, kände mig fri och obunden. Allt jag gjorde nu var av helt egen och fri vilja. C.S

Knappt ett år efter jag fyllt 72 sitter jag och väntar på bussen och reser mig från soffan när bussen kommer, men blir plötsligt yr, och allt försvinner. Jag vaknar när ambulanspersonal börjar köra in mig i en ambulans. Hinner se en stor blodpöl på trottoaren. De stoppar in min blodiga halsduk och mössa i en påse. Sen iväg till S:t Görans sjukhus. Får klart för mig att jag ramlat och slagit i huvudet ordentligt, var avsvimmad i 10 minuter. Såret sys sedan med 6 stygn. Röntgen, EKG och allt möjligt annat under två dagar visar normala värden. Förklaringen är plötsligt blodtrycksfall, vilket aldrig hänt mig förr. Livet har sina överraskningar.

Uppvaknandet i ambulansen var överraskande, jag undrade vad som hade hänt. Jag kunde inte besvara deras kontrollfrågor på vad jag ätit till lunch 2 timmar tidigare, eller vilken månad det var. Det var en egendomlig känsla av överklighet och genans att ha orsakat sån uppståndelse. Tänkte på chocken den andra personen i busskuren måste ha fått då jag plötsligt faller handlöst och sedan ligger livlös medan blodet flyter ut på trottoaren. Han, eller någon annan i närheten måste ha ringt ambulans. J.L.

I juni 1991 samma år som jag fyllt 72 åkte jag med mitt barnbarn och några vänner på en veckas semester till Grekland. En av de första dagarna fick jag en näthinneavlossning på ena ögat och fick läggas in på sjukhus i Aten och opererades. Det var en mycket känd universitetsläkare, som på ett fantastiskt sätt tog hand om mig (damen från Sverige) - fast det var en fredag och han egentligen skulle vara ledig.

Det var inte tal om att resa hem. Jag fick bo på ett hotell, tills ögat var så pass bra att jag fick flyga. Mitt barnbarn fick stanna hos mina vänner och åka hem med dem. Och jag fick först flyga hem ef-

TILL MINNE

ter två veckor när all luft hade försvunnit ur ögat.

Efter ögonoperationen blev det svårt för mig att göra eurytmi då den är så beroende av balansförmågan och balanssinnet är helt beroende på synen. Men den 24 juli samma år skulle Kulturhuset i Järna invigas med ett stort internationellt möte inom Fria Högskolan för Antroposofi, där alla 19 klasstimmar skulle läsas eller framföras fritt . Som upptakt till mötet skulle Grundstensmeditationen framställas eurytmiskt och där ingick jag. Trots att jag ännu inte kände mig helt återställd var jag tvungen att ställa upp; annars hade det inte kunnat genomföras. Detta var kanske bland det svåraste jag gjort i hela mitt liv: jag skulle - ensam på scenen - gå en rak väg framåt, med armen i en I-gest. Jag var väldigt rädd att inte klara det utan att tappa balansen. Och sedan stå där framme, utan stöd av de andra, som stod bakom mig. Jag fick sätta in hela min koncentrationsstyrka och alla mina viljekrafter. Som tur var gick det bra.

Men jag var helt ovetande om att allt detta hände just när jag blev 72 år, och blev själv förvånad när jag så småningom räknade ut det. A.R.

Vid 72 år hände inget speciellt men vid 73 år och 8 mån. var olyckan framme. Jag ramlade i badrummet och lårbenet bröts på tre ställen. Det blev en tur till akuten där jag fick tre skruvar inopererade och tolv dagar på sjukhuset med träning. Efter detta blev livet inte mera sig likt. Jag som älskat att var ute och gå i naturen blev tvungen att hålla mig till en rullator och asfaltvägar. M. F.

Två veckor innan jag skulle 72 var jag i skogen på min sedvanliga promenad med hunden. Precis när jag ropade till henne att idag går vi ner till vattnet (hennes älsklingsväg), föll jag handlöst med ansiktet före på något stubbliknande. Där låg jag förvånad, omtumlade med blodet forsande och undrade vad som hänt medan hunden, som stod en bit bort, tittade undrande på mig. Skall vi inte gå?

Jag hittade till slut en näsduk i fickan som jag höll för näsa och mun och lyckades ta mig hem. Men blodet slutade inte att rinna så till slut blev det ambulans till Karolinska och en natt på akuten där de fick sy ihop ett hål under läppen och ett i näsborren. I en vecka såg jag ut som ett monster uppsvullen i hela ansiktet. Veckan därpå gick ansiktet i lila vilket matchade mina lila kläder riktigt bra. Så småningom, när det gått över i gult och

grönt och mattats av, vågade jag mig ut bland folk igen.

Drygt en månad senare, ca tre veckor efter att jag fyllt 72, satt jag åter i ambulansen, nu på väg till Södertäljeakuten med. som läkaren trodde, en begynnande hjärtinfarkt. Men denna gång var det falsk alarm. Efter ett dygns observation var jag åter hemma frisk och kry och en erfarenhet rikare.

För mig blev det ganska tydliga signaler på att jag måste varva ner och ta det lugnare. Inte hålla på att springa ifrån mig själv hela tiden utan bli mer ”innerlig”. C.R.

Omkring sjuttiotvåårsåldern hände det, lite diffust till att börja med, sedan ökande till en suddig oro följt av yrsel och ickevälbefinnande. Samtidigt drar en trötthet in i kroppen. I bröstregionen pågår en osynlig kramliknande rörelse som påverkar sinnelaget. Inget är längre viktigt. Allt är tröttande och oviktigt. Endast med hjälp av en i jaget inneboende kraft får mig att gå upp ur sängen, varje liten sak som fordrar rörelse blir svår att övervinna. En ny inre värld har sakta tagit över min kropp och min själ. Detta är en av många former av depression.

Den inre världen är ännu utforskad. Kanske beror det på en oförmåga att föra upp själslivet i medvetandet. Ofta är det en form av själslig diarré som ständigt bubblar upp. Försöker hålla en enda tanke, eller ord medvetet i det inre. Redan efter någon minut eller mindre har jag associerat vidare i en ständig ström av tankeassociationer. Jag tror att följande för mig starka intryck kan ha att göra med det tillstånd som senare utvecklades. T.S.

Jag gick rätt in i gaveln på sängkammardörren med ansikte o bröstet före en höstnatt i 70-årsåldern - åsamkandes "severe dammages" i huvud och överkropp.. Det lustiga var att jag inte mindes ett dugg av händelseförloppet. Jag måste ha gått i sömnen. Men jag vaknade blåslagen och omskakad på morgonen i sängen... med möjligen ett brutet revben, och såg ut att ha deltagit i ett rejält slagsmål. W.

Fler berättelser ur livet kring 72 år hittar du på hemsidan: antroposofi.nu/forum. Har du själv en berättelse vore det väldigt roligt om du ville dela med dig och bidra med den till hemsidan. Ser fram emot massor av berättelser! Christhild Ritter

FRÅN SEKRETARIATET

Till minne

Medlemmar som rapporterats avlidna sedan förra numret av Forum Antroposofi.

Göran Fant, Järna <p>* 1939 05 15 †2017 05 24</p>
Irmgard Ruf, Järna <p>* 1925 04 18 †2017 04 17</p>
Inga Thomasson, Östersund <p>* 1935 10 11 †2017 01 20</p>
Brita Gezelius, Enskededalen <p>* 1925 02 04 †2016 07 07</p>
Anaid Nelly Ovanesian, Stockholm <p>* 1946 03 01 †2016</p>

Vi tar gärna emot nekrologer över avlidna medlemmar, och även icke medlemmar som varit aktiva i antroposofiska sammanhang. Skickas till medlemssekretariatet. E-post: kontakt@antroposofi.nu

Göran Fant, föreläsning i Stockholm, 1992

LEVNADSTECKNING

Göran Fant

1939–2017

En av de verkligt geniala pedagogerna har gått bort.

Göran Fant, musik- och litteraturvetare, mångårig lärare vid Kristofferskolan, knöts till Edsbergs Musikinstitut 1992 som en del i det världsunika konceptet att knyta samman den musikteoretiska utbildningen med undervisningen i praktiskt musicerande, särskilt i kammarmusiken.

Görans bidrag blev att levandegöra sambanden mellan de olika kulturimpulserna (inom filosofi, litteratur, konst, musik och andra samhällsfenomen) i föreläsningar inför alla studenter. Dessa stunder var många gånger oförglömliga för oss som lyssnade (även lärare smög sig stundom in för inspiration).

Göran kunde med skarpa iakttagelser, hisnande paralleller, yviga gester och en stor portion humor få musikhistorien att ta plats i rummet här och nu. En sådan föreläsning efterlämnade inte bara en rad intellektuella erfarenheter och utmaningar, utan även en stark upplevelse, ja rentav en smak på tungan.

Under ett antal år fick även studenter på KMH, Valhallavägen ta del av Görans föreläsningar. Läser man reaktioner på dödsfallet på sociala medier förstår man hur mötet med Göran Fant förändrat många människors liv.

Göran Fant blev 78 år gammal och var in i det sista verksam som lärare i musikhistoria vid Institutionen för klassisk musik/Edsbergs slott.

Mats Zetterqvist, professor i kammarmusik
Institutionen för klassisk musik/Edsbergs slott
Källa: mynewsdesk.com/se/kungliga_musikhogskolan

BOKANMÅLAN

BOKANMÅLAN

Maria-Sofia

Det kvinnliga i mänsklighetens utveckling
Ylwa Breidenstein

ORIGINALET'S TITEL
Maria-Sophia. Das Element des Weiblichen im Werden der Menschheit

FÖRFATTARE
Michael Debus

FÖRLAG
Kosmos förlag, Järna 2017

ÖVERSÄTTNING
Jürgen Vater

”Hon är efterlängtdad och hon har mycket att säga oss i dag”, sa den dåvarande biskopen KG Hammar när han invigde en ny skulptur av Jesu moder Maria i Uppsala domkyrka för ett antal år sedan. Trots att Maria varit förvisad ur kyrkan på våra breddgrader sedan reformationen för 500 år sedan, väcker hon fortfarande intresse och frågor. Det är från bibeln vi känner henne, men detaljerna är få, texterna är knapphändiga och har därför i modern tid bidragit till en osäkerhet om hennes egentliga betydelse och uppdrag. Ännu större är kanske osäkerheten och framförallt okunnigheten om Sofia, den gudomliga visheten, som av Vladimir Solovjov även kallas ”världens skyddsängel”. Därför kan man verkligen välkomna och glädja sig över att Michael Debus bok ”Maria-Sofia – det kvinnliga i mänsklighetens utveckling” nu getts ut på Kosmos förlag, översatt från tyska av Jürgen Vater. Michael Debus är författare och präst i Kristen­samfundet. Han har studerat matematik, fysik och filosofi och var i mer än 30 år ledare för Kristensamfundets prästseminarium i Stuttgart (Freie Hochschule der Christensgemeinschaft).

Boken är en omfattande och utförlig studie om dessa två komplexa teman Maria och Sofia, utifrån ett antroposofiskt perspektiv. Inledningsvis närmar den sig de båda kvinnliga aspekterna genom några grundläggande frågor: Varför är kristendomen och kyrkan manligt do-

minerad? Hur kan man utifrån detta förstå Marias ställning i den katolska kyrkan? På vad beror den moderna tidens hjälplöshet, när det gäller att i praktiken omsätta jämställdheten mellan kvinnor och män? Vad är det specifikt manliga och typiskt kvinnliga? Men intentionen med boken är inte att ge några färdiga lösningar eller svar på problematiken mellan könen idag. Istället tydliggör Debus att bara ett tänkande som strävar efter att omfatta andliga sammanhang när det gäller den kvinnliga och den manliga ur bilden, kan hjälpa oss vidare med frågor som de här.

Utifrån detta blir studien en fascinerande och hisnande skildring av sammanhanget mellan Maria och Sofia och deras betydelse för den sökande människosjälen. Hur såg människan upp till Maria-Sofia i det förflutna? Hur kunde vår relation till henne se ut i dag? är frågeställningar som tas upp. Klassiska och grundläggande kristna begrepp som skapelsen, synd, död och uppståndelse, men också den kristna idén om andlig utveckling i frihet ses på i ljuset av Sofias förbundenhet med mänskligheten.

Boken är ett anspråksfullt koncentrat av kulturhistorisk fakta, byggda på källor som bl. a. Gamla och Nya Testamentet, kyrkofäderna, mystikern Jakob Böhme och den ryske religionsfilosofen Vladimir Solovjov. Den präglas av djup och noggrannhet i sin uppbyggnad och är absolut en läsvärd och länge saknad möjlighet till att fördjupa sig i detta inspirerande tema!

Vad händer i grupperna?

Nedan samlar vi notiser om vad som äger rum i olika grupper. Redaktionen tar tack-samt emot fler rapporter och notiser från gruppernas "vardag". Om ni vill dela med er av ett litteraturtips, en gemensam aha-upplevelse, ett nytt grepp för arbetet etc. - tveka inte att skicka in det till kontakt@antroposofi.nu.

Se hela gruppförteckningen på sid 38-39.

Grundstensgruppen

I Järna finns det minst två fristående grupper som ängar sig åt Grundstenen. Vår grupp träffas ungefär en gång i månaden hemma hos olika deltagare. Vi börjar med att äta soppa tillsammans och läser sedan grundstenen. Efter det arbetar vi med ett tema. Höstens tema är "Öva ande-erindrade". Gruppen har funnits sedan 2001. Välkommen att delta!

Marie Haglund

Årsmötesprotokoll

Protokoll fört vid årsmöte i Antroposofiska Sällskapet i Sverige den 1 april 2017 i Kulturhuset i Ytterjärna

1. Öppnande av stämman

Regula Nilo Schulthess öppnade års-mötesförhandlingarna och hälsade de närvarande välkomna.

2. Fastställande av röstlängd

Ett papper sändes runt där de närvarande kunde skriva upp sig, så att en namnlista skulle finnas som underlag för röstlängd, för den händelse att rösträkning skulle bli aktuellt.

3. Val av mötesordförande

Till ordförande valdes Maria Bergbäck.

4. Val av protokollförare och två justerare,

tillika rösträknare
Till sekreterare valdes Joel Hallklint. Till justerare tillika rösträknare valdes Nina Ljungquist och Lennart Nilo.

5. Fastställande att mötet är stadgeenligt utlyst

Att mötet blivit stadgeenligt utlyst bejakades. Kallelsern hade postats tre veckor före mötet.

6. Fastställande av dagordning

Dagordningen fastställdes.

7. Verksamhetsberättelse 2016

Styrelsens verksamhetsberättelse föredrogs av Per-Erik Jonsson.

8. Revisorernas berättelser

Revisionsberättelsen från Katarina Nyberg, Hummelkläppens Revisionsbyrå lästes upp av Per-Erik Jonsson. Internrevisor Lennart Wennerblom läste upp sin rapport.

9. Fastställande av resultat- och balansräkning

Föreningens balans- och resultaträkning ar föredrogs av Per-Erik Jonsson. Resultat- och balansräkning godkändes av mötet.

10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen Årsmötet beviljade styrelsen ansvarsfrihet för 2016 års förvaltning.

11. Uppföljning av budget och verksamhetsplan

Budget och verksamhetsplan från Höstmötet 2016 föredrogs av Per-Erik Jonsson.

12. Val av styrelse - valberedningens förslag

Botvid Aquilon presenterade valberedningens förslag:

Nya ledamöter till styrelsen: Karen Swartz Larsson, Erland Kornfeld och Daniel Håkansson.
För omval: Elisabeth Ehrlich, Regula Nilo Schulthess och generalsekreterare Mats-Ola Ohlsson som alla ställde sig till förfogande för en ny period.
Årsmötet beslutade enligt valberedningens förslag.

13. Val av revisorer

Till ideell (intern) revisor valdes Torsten Lundberg.
Årsmötet beslutade att styrelsen skall ta in offert ifrån följande tre firmor och sedan välja den ekonomiskt fördelaktigaste: Katarina Nyberg, Hummelkläppens Revisionsbyrå AB, Allegretto Revision KB och Göran Målquist.
Styrelsen ombads förbereda en stadgeändring för att möjliggöra användandet av en lekmanrevisor.

14. Val av valberedning

Årsmötet föreslog omval av Botvid Aquilon och Felix Nieriker och nyval av Nina Ljungquist.
Årsmötet beslutade enligt förslag.

15. Motioner och styrelsens förslag

Inga motioner hade inkommit till mötet.

16. Fastställande av tidpunkt för höstmötet 2017

Datum för höstmöte fastställdes till 11 november 2017 och sista motionsdag till 30 september 2017. Mötet överlät till styrelsen att fastställa platsen för höstmötet.

17. Övriga frågor som rör föreningen

Bland waldorfföräldrarna finns det säkert många som kunde bli medlemmar i sällskapet, föreslog en medlem.
Hemsidan kommer att uppdateras och mobilanpassas under året och medlemmarna får gärna komma med förslag till önskade funktioner.
Medlemmarna är välkomna med inlägg och förslag till medlemstidningen.

18. Stämmans avslutande

Grundstenen lästes av Hans Lindmark.

33 medlemmar närvarade vid årsmötet. Vid protokollet: Joel Hallklint
Justerare: Nina Ljungquist och Lennart Nilo

Kalendarium för Antroposofiska Sällskapet i Sverige

11 november

Höstmöte

Höstmöte i Antroposofiska Sällskapet. Sista motionsdag 30/9.

NORRKÖPING

Norrköpingsgruppen

Antroposofiska Sällskapet Norrköpingsgruppen är en lokal sammanslutning av medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet. Sällskapet har till syfte att bära en fri högskola för antroposofisk forskning. Denna högskola strävar efter att finna och formulera andliga lagbundenheter på olika verksamhetsområden, som de vanliga forskningsmetoderna eller tanke- och synsätten inte kommer åt. Denna antroposofiska forskning är integrerad i många olika kulturområden där verksamheten bygger på antroposofi, t.ex. waldorfpedagogik, biodynamiskt jordbruk, antroposofisk läkekonst, läkepedagogik, olika konstarter som arkitektur, eurytmi m.m.

Biblioteket har öppet tisdagar 18.00 - 18.30 under tiden september till och med maj. Övrig tid: kontakta någon i styrelsen. Hagebygatan 69, Norrköping. Tel: 011-183500.

E-post: antroposofi.norrkp@telia.com. För utförligare program med öppettider och studiegrupper se hemsidan: antroposofi.nu/norrkoping

Titta gärna in i kalendariet på vår hemsida - där kan finnas annonser för nya händelser och möten!
antroposofi.nu/kalender

Anmälningar till sällskapets aktiviteter görs, om inget annat nämnts, till sekretariatet på: 08-554 302 20 eller kontakt@antroposofi.nu

29-30 september

Mikaels språk och framtidens jag-kultur - en serie över sex gånger

Vi börjar i Mikaelihelgen till tematiken:

Vad lär oss naturvetenskapen?

Den naturvetenskapliga metoden rätt använd kan vara ett av Mikaels språk, som uppfostrare av vår förmåga till objektivitet.

Plats: Kulturhuset i Järna
Fredagen den 29 september - kl 19 - 21 Föredrag och samtal
Lördagen den 30 september kl 10 - 17 Inlägg och samtal till temat.

Vi planerar en fortsättning av detta, närmast i november till temat: Vad lär oss evolutionen?

Därefter följer ytterligare fyra gånger, där vi bland annat fortsätter med kvantfysiken, det levande och fysiologin, själviakttagelsen samt jagets ödesväv i de praktiska verksamheterna.

Närmare information om föredragshållare och programdetaljer läggs vartefter upp på vår hemsida!

29 oktober

Medicinska sektionens nya ledare
Besök av medicinska sektionens nya ledare: Matthias Girke och Georg Soldner. Program meddelas senare!

STOCKHOLM

Stockholmskretsen

Sommarstängt tom 14 augusti!
Öppettider (from 14/8): mån-tor kl 14-17
Sängt: fredagar.
Vi har Café måndagar kl. 14-17

Är enekonomiskt fristående förening inom Antroposofiska Sällskapet i Sverige. Stockholmskretsens uppgift är att "initiera, bedriva, samordna och understödja ideell antroposofisk verksamhet i Stockholm med omnejd". Detta sker bland annat genom att tillhandahålla lokalen på Hagagatan 14 för olika verksamheter. Där har vi också ett bibliotek och försäljning av antroposofisk litteratur.

Är du medlem i Antroposofiska Sällskapet kan du också bli medlem i Stockholmskretsen genom att sätta in 300 kr på Stockholmskretsens **bankgiro-nummer 474-3167**. Märk avin "Medlemsbidrag och för vilket år det gäller samt ditt namn och adress".

Är du inte medlem i Antroposofiska Sällskapet så kan du ändå stödja oss genom att sätta in en valfri summa på samma konto ("Gåva"). Vår verksamhet kan endast till en del bäras av medlemsbidragen och förutsätter till stor del frivilliga gåvor.

Bibliotek, Bokhandel, Information, Föredrag, Studiegrupper
Hagagatan 14, 08-348741,
stockholmskretsen@antroposofi.nu,
antroposofi.nu/stockholm

Vi skickar även per post: Eleonore Vognsgaard (tisdagar)

Kalendarium för Fria Högskolan för Antroposofi

Högskolekretsen

Lokal: Kulturhuset i Ytterjärna
Söndag 24 september, kl 14-17.30
Söndag 19 november, kl 14-17.30

Dormsjö

Söndagen den 10/9
Söndagen den 12/11
kl 10-12, arbete med klassmaterialet.
Klassansvariga: Martin Hausner och
Malte Nordling

Göteborg

Lördagar kl 10.00-12.00
Plats: Waldorfförskolan Solgläntan,
Uddeholmsgatan 5, Göteborg
Klassansvariga: Vendela Klose,
Alexandra Ivan, Inger Wennerblom

26 augusti, Fördjupande samtal om de
tre tavlorna.

30 september, 14e klasstimmen
21 oktober, 14e klasstimmen
25 november, 14e klasstimmen

Järna

Lördag 9/9 1:a klasstimman 9.30-10.30
Meditation 11-12 Klasstimma
Lördag 7/10 2:a klasstimman 9.30-10.30
Meditation 11-12 Klasstimma
Lördag 18/11 3:e klasstimman 9.30-10.30
Meditation 11-12 Klasstimma

Tiderna för eurytmi i samband med
klasstimman kommer att meddelas
senare.

Klassansvariga i Järna: Anna Hallström
och Inger Hedelin

Kalmar

Hösten/vintern 2017 kommer vi i Kalmar
att arbeta med den tredje klasstimmen
(samtal, eurytmi och talgestaltningsov-
ningar). Tider:

Lördagen den 23 september kl 9.00-11.45
Lördagen den 28 oktober, kl 9.00-11.45
Lördagen den 25 november, kl 9.00-11.45
Lokal: Kemisalén på Solmarka gård
Klassansvariga: Hans Johannesson

Norrköping

3 sept. Kl 10.00. 17:e klasstimmen.
1 okt. Kl 10.00. Bearbetning av 17:e
klasstimmen.

5 nov. Kl 10.00. 18:e klasstimmen.
3 dec. Kl 10.00. Bearbetning av 18:e
klasstimmen.

Klassansvariga: Birgitta Johansson,
Elisabet Löve

Stockholm

Onsdag 6 september kl 19:00 Förbere-
delsestudium I:5
Onsdag 20 september kl 19:00 5:e klass-
timmen
Onsdag 4 oktober kl 19:00 Förberedelse-
studium I:6
Onsdag 18 oktober kl 19:00 6:e klasstim-
men
Onsdag 1 november kl 19:00 Förberedel-
sestudium I:7
Onsdag 15 november kl 19:00 7:e klass-
timmen
Onsdag 29 november kl 19:00 Förbere-
delsestudium I:8
Onsdag 13 december kl 19:00 8:e klass-
timmen
Halv högskoledag:
Lördag 16 december kl 10 - ca 13
Timmen i Bern. Adventskaffe.
OBS: Vi byter dag för klassarbetet till
onsdagar. Tag med det blå kortet även
till högskoledagen!

Klassansvariga i Stockholm: Thomas
Andersson, Per-Erik Jonsson och Göran
Nilo
Plats: Hagagatan 14, Stockholm T-bane-
station Odenplan

Umeå

3 sept kl 09.30: 12 kl t
8 okt kl 09.30: 13 kl t
12 nov kl 09.30: 14 kl t
10 dec kl 09.30: 15 kl t
Klassansvariga: Janecke Wyller och
Ursula Flatters

Växjö

Lördag 26/8 kl 9.00
Lördag 30/9 kl 9.00
Lördag 28/10 kl 9.00
Lördag 25/11 kl 9.00
Klassansvariga: Lars Fredlund, Karin
Andrén och
Lars Fredlund

29 augusti

Medicinsk/läkepedagogiskt sektions- möte

Nästa tillfälle för medicinsk/läkepe-
dagogiskt sektionsmöte är den 29/8 kl
18.30-20.30 i Vidarsalen på Vidarklini-
ken.

29 oktober

Medicinska sektionens nya ledare

Besök av medicinska sektionens nya le-
dare: Matthias Girke och Georg Soldner.
Program meddelas senare!

Sommar- verkstad i Fria Högskolan

10-12 juli, Kulturhuset i Ytterjärna

Undertecknade bjuder in alla medlem-
mar i Fria Högskolan för Antroposofi till
arbetsmöte. Temat är både ett gemen-
samt arbete med de två första klasstim-
marna, eurytmi, meditationsövningar,
fria samtal och ett bearbetande av inne-
hållet i klasstimman. Här finns möjlig-
het att samtala om personliga frågor och
erfarenheter på ett anspråkslöst sätt.
Vi har bokat stora konferensrummet i
Kulturhuset i Järna och hoppas att detta
skall bli ett återkommande arbete.

Ingen kursavgift, men var och en står
själv för mat och logi. Du får rabatterat
pris på Hotell Kulturhuset, 750kr/natt
inkl. frukost om du uppger deltagande i
sommarverkstaden.

Vi önskar anmälan till Antroposofiska
Sällskapet mats-ola@antroposofi.nu
senast den 9 juli.
Glöm inte att ta med det blå kortet!

Program:

Måndag kväll kl 19-21
Presentation och förväntningar. Förslag
till teman.

Tisdag förmiddag kl 9-12
Eurytmi, 1:a Klasstimmen och gemen-
sam meditationsövning.

Tisdag eftermiddag kl 14-17
Högskolesamtal och samtal till teman.

Tisdag kväll kl 18-21
Utflykt till Kungsstenen vid Linga.

Onsdag förmiddag kl 9-12
Eurytmi, 2:a Klasstimmen och gemen-
sam meditationsövning.

Onsdag eftermiddag kl 14-17
Högskolesamtal och samtal till teman.
Återblick och planer för 2018

Varmt välkomna!
Erland Kornfeld, Mats-Ola Ohlsson och
Thomas Andersson

Litteraturhänvisningar (inget krav att
läsa):

- "Konsten att föra Goetheanistiska
samtal", Marjorie Spock
- "Andlig skolning" särskilt kapitlen
"Personlighetens klyvning" och
"Väktaren vid tröskeln".
- "Antroposofi, en sammanfattning..."
föredragen 19 och 20 januari.
- "Vad innebär den esoteriska utveck-
lingen..." Se föredraget.

Huvudmannaförbundet

Huvudmannaförbundet går nu samman med Arbetsgivaralliansen och bildar TRIA!

Huvudmannaförbundets medlemmar
kommer att tillhöra bransch TRIA – so-
cialtregning i arbetslivet. TRIA's per-
sonliga rådgivare är Christina Thunberg
fr.o.m. den 1 juli på tel. 08-54591213 eller
via mail: christina.thunberg@arbetsgi-
varalliansen.se

Om Christina inte finns anträffbar är
Arbetsgivarjouren öppen, alla vardagar,
kl. 8.30-16.30 och nås på tfn 0771-19 19 00
eller e-post svar@arbetsgivaralliansen.
se.

Kollektivavtal

Era gällande kollektivavtal påverkas inte
av övergången till Arbetsgivaralliansen.
Det hängavtal som tecknats och gäller
från den 1 januari 2017 rekommenderas
alla medlemmar att inränga. På något
års sikt kommer det förhandlas fram ett
eget branschanpassat avtal. Detaljerna
kring detta är ännu inte klara utan kom-
mer att diskuteras i branschkommittén.

Trygghetsrådet TRS

Fr.o.m. den 1 juli omfattas alla melem-
mar även av Trygghetsrådet TRS. TRS
är unikt bland trygghetsråden i Sverige
eftersom de inte bara ger stöd till de
medarbetare som sägs upp på grund av
arbetsbrist. TRS ger även stöd till viss-
tidsanställd som inte får fortsatt anställ-
ning, sjuka som riskeras sägas upp eller
blir uppsagda och sist men inte minst
jobbar man förebyggande med verksam-
hets- och kompetensutveckling för att
öka organisationens livskraft och höja
medarbetarnas kompetens. www.trs.se

Olycksfallsförsäkring för ideellt arbe- tande och volontärer

Genom medlemskapet omfattas de som
för ringa eller ingen ersättning gör fri-
villiga insatser i er verksamhet av en sär-
skild olycksfallsförsäkring i Folksam.
Denna försäkring är en medlemsförmån
och ingår i medlemskapet hos Arbetsgi-
varalliansen.

Webbplatsen – www.arbetsgivaralliansen.se

På webbplatsen www.arbetsgivarallian-
sen.se kan ni själva söka svar på många

av era frågor. Ni kan också hämta av-
tal, blanketter, checklistor, mallar och
verktyg för att underlätta ert huvud-
mannauppsdrag. Där hittar ni också in-
formation om de kurser och seminarier
vi erbjuder för att ni ska utvecklas som
huvudmän. Huvudmannaförbundets
uppskattade styrelsekurs kommer att
fortsätta som vanligt i höst.

Under rubriken Avtal & mallar hittar
ni information som gäller specifikt för
bransch TRIA – socialtregning i ar-
betslivet, bland annat gällande kollek-
tivavtal samt länkar till blanketter vid
anställning och uppsägning.

Under rubriken Rådgivning får ni kon-
kreta råd om anställning, sjukdom, se-
mester, lönesättning, arbetsmiljö, upp-
sägning med mera.

Aktiveringslänk med inloggningsupp-
gifter till webbplatsen skickas ut under
vecka 27 till de e-postadresser som ni an-
givit till Huvudmannaförbundet. Om ni
är medvetna om att adresser är utbytta,
meddela förändringar till support@ar-
betsgivaralliansen.se. Den som är kon-
taktperson har sedan möjlighet att lägga
till och ta bort användare genom att log-
ga in på webbplatsen – klicka vidare på
Mina sidor – Mina uppgifter. Observera
att det i första hand är personer med ar-
betsgivaransvar som ska ha tillgång till
webbplatsen.

Protokoll från Huvudmannaförbundets
stämma den 11 maj och protokoll från
avslutande möte den 13 maj finns på Hu-
vudmannaförbundets hemsida fram till
den 30 juni, därefter hittar ni allt på Ar-
betsgivaralliansens webbplats.

Om ni har frågor gällande Arbetsgi-
varalliansens webb eller behöver få
inloggningsuppgifter kontakta sup-
port@arbetsgivaralliansen.se eller ring
webbsupporten på 08-545 912 00.

Den gamla styrelsen tackar för sig och
lämnar nu över till den nya branschkom-
mittén.

**Från Huvudmannaförbundets kansli
önskas alla medlemmar en riktigt skön
sommar!**

MeF – Medarbetareförbundet

-för antroposofiskt inspirerad självförvaltning
Fackförbundet för alla medarbetare i antroposofiska verksamheter

MeF är till för alla medarbetare oavsett vad man arbetar med. MeF ger medlemmarna stöd utifrån en unik kombination av kunskap i arbetsrätt och bred erfarenhet av antroposofisk självförvaltning. Vi har god kännedom om antroposofiska verksamheters olika särart, organisation och kultur samt vilket särskilt stöd medarbetarna i antroposofiska verksamheter kan behöva.

Nya kollektivavtal, MeFs och HF:s arbete det senaste året

Under 2016 har MeF och HF haft samtal och förhandlingar med varandra och med Lärarförbunden, Kommunal och Vision, för att se om det skulle vara möjligt för alla dessa parter att gå över till ett mer gemensamt kollektivavtal. Syftena med samtalen har varit flera, bl.a. att få ett enklare kollektivavtal med så stora möjligheter till lokala undantag som möjligt. Samt att alla HF:s verksamheter ska kunna ha samma kollektivavtal.

Nya centrala kollektivavtal

Som resultat av förhandlingarna tecknade HF och MeF två nya centrala hängavtal vid årsskiftet 16/17. Dessa avtal har HF samtidigt också tecknat med de andra facken (som HF redan har avtal med; Kommunal, LR, LF, Vision). De äldre centrala kollektivavtalen fortsätter dock tillsvidare att gälla på alla verksamheter. Verksamheterna kan själva välja när de vill gå över till de nya avtalen. Övergången kommer att kunna göras under åtminstone de närmaste 12 månaderna.

MeF kommer även under de nya avtalen att på samma sätt som tidigare kunna erbjuda varje verksamhet ett stort utrymme för egna bestämmelser, samt service när det gäller att göra egna lokala kollektivavtal som motsvarar behoven i den egna verksamheten.

Det lokala kollektivavtalet med MeF kommer fortfarande att gälla för hela verksamheten, men nytt blir att det gäller endast för medlemmar i MeF, och för de medarbetare som inte är med i något av de andra facken, som HF/Aa har kollektivavtal med (Kommunal, LR, LF, Vision). Både verksamheten och medarbetarna

kommer att ha inflytande över vilka avtal som ska gälla i verksamheten.

HF:s samgående med Arbetsgivaralliansen (Aa)

1 juli 2017 upphör HF som självständig verksamhet och ingår nu i en ny branschorganisation, TRIA, inom Arbetsgivaralliansen, för att på så vis kunna ge sina medlemmar bättre service. TRIA står för Tregrening i arbetslivet. Det kommer för MeFs del att innebära att vi inte längre har HF som central motpart utan istället branschorganisationen TRIA inom Aa. Nu börjar förhandlingarna mellan alla fackliga parter och TRIA om ett helt nytt branschavtal som vi räknar med ska vara klart till 1 juli 2018.

Bli medlem du också!

Kontakta oss på:
 info@mef.se, 08-551 504 00, mef.se

Medlemsgrupper

Björkgruppen, Vingåker
 Yvonne Boukari,
 yvonne.boukari@gmail.com

Brommagruppen, Stockholm
 Nils Olof Dunkars, 08-25 87 06

Delsbgruppen, Delsbo
 Matti Remes, matti@staffansgarden.com

Filosofigruppen, Järna
 J.C. Lassen, j.chr.lassen(at)hotmail.com,
 070-799 22 20

Grundstensgruppen, Järna
 Katarina Hausmann, tel.08 55171595,
 katarina.hausmann@telia.com, eller
 Marie Haglund tel. 0156-14095

Jeanne d'Arcgruppen, Örebro
 Curt Wengelin, 019-22 20 39

Johannes Bureusgruppen, Uppsala
 Annika Asmussen, 070-11 44 073
 annika.asmussen(at)tele2.se,
 Adja Asmussen, 076-631 40 41
 adja(at)tele2.se

Järngruppen, Järna
 Artur Granstedt,
 0158-33 075, artur.granstedt@jdb.se

Kalmargruppen, Kalmar
 Hans Johannesson, 0480-360 10

Mariagruppen, Västerås
 Kristina Mezéi, 021-804649

Mikaelgården, Järna
 Dick Tibbling, 08-551 500 67

Mikaelgruppen, Göteborg
 Hester Renouf, 031-2149 27

Norrköpingsgruppen
 Maivor Forster, 011-39 28 87

Novalisgruppen, Järna
 Kristian Holmberg, 08-551 719 30

Pestalozzigruppen, Järna
 Elisabeth Chyle, 08-551 503 29

Rafaelgruppen, Mönbo
 Filip O. Wall, 0158-520 12

Rudolf Steinergruppen, Stockholm
 Annika Stigdotter, 08-660 93 13

Selma Lagerlöfgruppen, Stockholm
 H. Osika, 08-551 505 10 el 08-551 505 93

Sofiagruppen, Farsta
 Gunilla Stålhammar, 08-80 30 48
 Brita Gezelius, 08-93 85 14,
 g.brita@telia.com
 Paula Trebin, paul-line@globalnet.net

Tavestagruppen, Järna
 Walter Druml, 08-551 742 61

Umeågruppen
 Thomas Ljungquist, 090-12 43 64
 Roland Karlsson, 090-300 61 070-546 00
 61, rolandkarlsson@bobbnet.com

Urielgruppen, Växjö
 Daniel Ekman,
 0470-636 96, 070-633 93 23

Läs mer om grupperna på hemsidan:
 antroposofi.nu/ studie_arbetsgrupper

Artiklar på hemsidan Forum Antroposofi

antroposofi.nu/forum

Följande texter finns publicerade på hemsidan för medlemstidningen:

- Att fylla 72 år – berättelser i anslutning till C Ritters artikel
- Om tregrening. Hans Möller.
- Frågor som gäller livet - Materialism, andlighet och social tregrening av Frans Carlgren.
- Om Kaj Skagens bok, "Morgen ved midnatt" av Ole Harald Dahl.
- Waldorf made in China, av Nana Goebel, ur Das Goetheanum nr 25-2015.
- Antroposofi som religion, av Johannes Kiersch, ur Das Goetheanum nr 6-2015.
- Flowforms - Unik hantverkskultur med betong och konststen i Järna.

Medlemssekretariat

i Kulturhuset i Ytterjärna
 Mån-tor 13-16, fre 9-12
 08-554 302 20
 kontakt@antroposofi.nu

Medlemsavgiften
 ordinarie 1200 kr, studerande 300 kr,
 till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

Kalendarium på hemsidan
 antroposofi.nu/kalender

Mejlutskick
 Meddela oss din mejladress till:
 kontakt@antroposofi.nu
 så skickar vi dig löpande information

Bli medlem!

antroposofi.nu/blimedlem

FRÅN SEKRETARIATET

Medlemskap

Goetheanum meddelade att man under perioden 19 april till 15 maj välkomnat 121 nya medlemmar. Och att 223 ej längre är medlemmar (utträden, tappade medlemmar och uppdaterade medlemslistor i landssällskapen) i Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Källa: Anthroposophie weltweit, nr 6, 2017.

Forum Antroposofi utges av Antroposofiska Sällskapet i Sverige. Varje skribent ansvarar själv för sitt material.

REDAKTIONSKRETS
 Tobias Ossmark
 e-post: tobias@antroposofi.nu
 Felix Nieriker
 Göran Nilo
 Bo Werner Eriksson
 Joel Hallklint
 Karen Swartz Larsson

REDAKTIONSRÅD
 Elisabeth Ehrlich,
 kontaktperson i styrelsen.

GRAFISK FORM
 Ritator

TRYCK
 EKTAB (Eskilstunakurirens tryckeri) Ett ISO 14001-certifierat tryckeri som enbart använder vindproducerad el.

PRENUMERATION
 Kontakta sekretariatet eller registrera på hemsida, 240 kr/år.
 Till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

HEMSIDA
 antroposofi.nu/forum

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPETS
 SEKRETARIAT
 e-post kontakt@antroposofi.nu
 tel 08-554 302 20

KONTAKT MED FORUM
 projektledare Joel Hallklint
 e-post: kontakt@antroposofi.nu
 tel 08-554 302 20
 postadress: Forum Antroposofi,
 pl 1800, 153 91 Järna
 ISSN 1404-4277

UTGIVNINGSPLAN FÖR 2017
 Deadline för 3-2017 ca 30 aug.
 För längre uppslag, vänligen anmäl i god tid innan deadline.

ANNONSERING
 Helsida färg 4000 kr och del av sida till proportionerligt pris. För privatpersoner: radannonser 80 kr. Tidskriftens format: höjd 315 mm, bredd 235 mm.

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Arkivögonblick, nr 19

Det sönderlästa brevet

I sällan öppnade arkivkartonger finns bevarad en riklig och på flera sätt kostbar korrespondens som omgärdar Kristensamfundets grundande i Sverige för idag 80 år sedan. En stor del av dessa brev är samlade av Marit Laurin: prydligt ordnade efter avsändare och datum, somliga var så fräscha som om de kommit med posten igår. Men inte detta brev. Det låg vid sidan om med kuvertet bredvid. Det är skrivit av Emil Bock, präst i Kristensamfundet, på skakigt tåg och daterat den 30 mars 1927. Det har tagits isär och vikts ihop, tagits isär och vikts ihop tills det gick i bitar. Författarens ord, han var i regelbunden korrespondens med Marit, har av allt att döma fått en så stark resonans i hennes själ att de blev daglig näring.

Brevet tar upp otåligheten i viljan och hur "inre ro och behaglig själsvara under sysselsättningen med det andliga leder till en förstärkning av viljan". "Se konstnärligt (...) borra inte alltför ihärdigt, då uppstår hål och borren blir stum", uppmanar författaren. Bock ger också konkreta övningar som hjälper till för att förinnerliga livet under sömnen.

Det kostbara i brevet är spåren av livet det bär, att det har "ätits upp" och blivit till näring, en sönderfallande talisman.

Vad höll Marit Laurin på med i samband med att hon fick brevet av Emil Bock? Några veckor innan skrev hon för hand otaliga inbjudningar till människor ifrån hela Sverige, inte minst till viktiga personer inom kyrklig verksamhet. För hon hade inbjudit prästen Johannes Werner Klein att hålla föredrag i Stockholm, Uppsala och Lund. "Kristus och

samtidens andliga nödläge" var temat. Detta var de första frön som skulle sås för Kristensamfundets tillblivelse i Sverige, fem år efter att det hade börjat i Dornach.

Marit Laurin hade nämligen varit i Stuttgart som 19 åring och glödde av begeistring för det hon hade upplevt där. Bland annat ett föredrag av Rudolf Steiner i en sal med över tusen åhörare där hon satt längst bak "där jag knappast hörde och i varje fall inte förstod någonting. Men alldeles i min närhet stod Emil Bock (...) Jag hade aldrig sett en människa lyssna så intensivt och med en så djup vördnad, som om det inte fanns något viktigare i världen än att höra vad den mannen där långt framme hade att säga."

Senare deltog hon tillsammans med Karin Ruths i ungdomsläger i Tyskland anordnade av Kristensamfundets präster. De båda unga "damerna" från Norden gjorde succé av den rikliga korrespondensen att döma som Marit förde med flera av prästerna.

Det skulle dröja ännu tio år till Kristensamfundet kunde börja i Stockholm den 25 april 1937. Två präster fanns, båda prästvigda 1935, Karl Engqvist och Helmut Giese. Och de båda "damerna" Marit och Karin, ministrerade vid den första Människovigningens Handlingen. Karl och Helmut delade under en längre tid ett rum hos Marit i Djursholm.

Bild framsida: Ett brev till Marit Laurin (1904-1988) från Emil Bock (1895-1959). Brevets innehåll har i det närmaste kunnat återskapas trots dess skick. Marit Laurin bedrev sedermera en pionjärverksamhet i Järna, 1935 som medgrundare till Mikaelgården (tillsammans med Lotte och Gustav Ritter) och 1942 som medgrundare (tillsammans med Hans Glaser och Viktor Penzias) till Saltå Arbetsskola, senare under namnet Saltå By. Ett återkommande ämne i hennes undervisning var legenden om Parsifal, även publicerat i boken "Parsifal och vägen till Gral" (1983), vilken översattes till tyska och norska. Bildberättelse: Felix Nieriker